

Heli Haaro, Minna Katajamäki, Marjukka Peltonen, Henna Ylihärstilä

Käsikirja lukupiireihin

LUKUKLAANI

Heli Haaro, Minna Katajamäki, Marjukka Peltonen, Henna Ylihärsilä

Käsikirja lukupiireihin

Suomen Kulttuurirahaston ja Kopioston Lukuklaani-hankkeessa lahjoitetaan kaksi miljoonaa euroa käytettäväksi lukemisen edistämiseen Suomen ala- ja yhtenäiskouluissa. Tämä julkaisu on osa Lukuklaani-hanketta.

Tilaja: Suomen Kulttuurirahasto ja Kopiosto ry

Toimitus: Hannele Lemmetty

Ulkoasu ja taitto: Tarja Petrell

© Kopiosto ry

Tätä kirjaa saa kopioida vapaasti ei-kaupalliseen opetuskäyttöön.

Tiedustelut

Kopiosto ry

kopiosto@kopiosto.fi

www.kopiosto.fi

Suomen Kulttuurirahasto

yleisinfo@skr.fi

www.skr.fi

www.lukuklaani.fi

1. painos, 2018

ISBN 978-952-7047-10-1

Painopaikka: Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2018

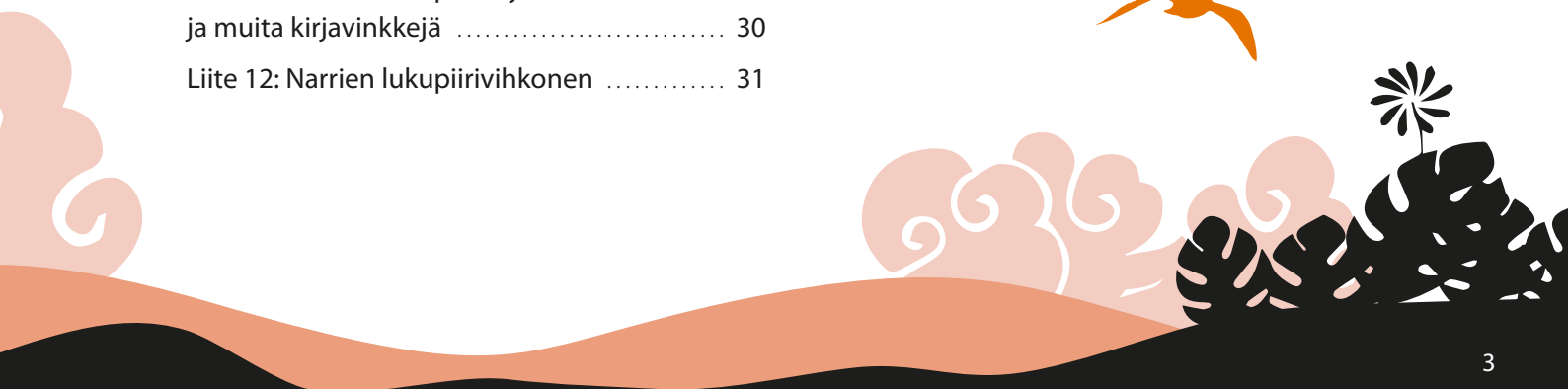

4041 0037
Painotuote

Sisällys

LUKUKLAANI KUTSUU LUKEMAAN	5	Lukuklaanin Tähytäjät	35
Lukuklaanin lukupiirikirjat	6	Harjoitellaan omien ajatusten esittämistä ...	35
Vinkkejä lukupiirityöskentelyyn	7	Liite 13: Harjoitellaan omien ajatusten esittämistä	36
Lukupiiritapaamiset pähkinänkuoressa	8	Vinkkejä tekstin käsittelyyn	37
Kirjamarkkinoilla lukupiirikirjat tutuiksi	9	Liite 14: Tähytäjien lukupiirikirjat ja muita kirjavinkkejä	38
Liite 1: Kirjamarkkinat 1	10	Liite 15: Tähytäjien lukupiirimuistikirja	39
Liite 2: Kirjamarkkinat 2	11	Lukuklaanin Vaeltajat	41
Liite 3: Kirjavalintalappu	12	Harjoitellaan ennakointia	41
LUKUPIIRIT	13	Liite16: Harjoitellaan ennakointia	42
Lukuklaanin Ritarit	13	Vinkkejä tekstin käsittelyyn	45
Harjoitellaan kysymysten tekemistä	13	Liite 17: Vaeltajien lukupiirikirjat ja muita kirjavinkkejä	46
Liite 4: Harjoitellaan kysymysten tekemistä ..	14	Liite 18: Vaeltajien lukupiirikirjanmerkki	47
Vinkkejä tekstin käsittelyyn	15	VINKKEJÄ TIETOKIRJOJEN KÄSITTELYYN	49
Liite 5: Ritarien lukupiirikirjat ja muita kirjavinkkejä	16	Ennen tietokirjatuntia	49
Liite 6: Ritarien lukupiirivihkonen	17	Liite 19: Avaa tietokirja	50
Lukuklaanin Korpit	21	Liite 20: Tutustu tietokirjaan	52
Harjoitellaan tarkkaa lukemista	21	Tehdään pikkukirja eli zine	55
Liite 7: Harjoitellaan tarkkaa lukemista	22	Liitteet 21–23: Pikkukirja 1–3	56
Vinkkejä tekstien käsittelyyn	23	LINNAPELIN OHJEET	59
Liite 8: Korppien lukupiirikirjat ja muita kirjavinkkejä	24	Liite 24: Linnapeli	60
Liite 9: Korppien lukupiirikirjanmerkki	25	Liite 25: Linnakorttien taustat	62
Lukuklaanin Narrit	27	Liitteet 26–31: Linnakortit	63
Harjoitellaan kielen ja sanaston tutkimista ..	27		
Liite 10: Harjoitellaan kielen ja sanaston tutkimista	28		
Vinkkejä tekstin käsittelyyn	29		
Liite 11: Narrien lukupiirikirjat ja muita kirjavinkkejä	30		
Liite 12: Narrien lukupiirivihkonen	31		

LUKUKLAANI KUTSUU LUKEMAAN

Lukuklaani on Suomen Kulttuurirahaston ja tekijänoikeusjärjestö Kopios-
ton yhteishanke, jolla edistetään lukemista ja innostetaan lapsia luke-
maan. Hanke aloitettiin järjestämällä kilpailu, jossa kannustettiin kouluja
perustamaan ja parantamaan koulukirjastojaan. Sen lisäksi jokaiselle Suo-
men ala- ja yhtenäiskoululle lähetettiin lukupiirikirjapaketti, joka osoitet-
tiin erityisesti 3.–4.-luokkalaisille.

Käsikirja lukupiireihin on materiaali, jonka tarkoituksena on tehdä luku-
piirien käyttöönotto mahdollisimman helpoksi. Käsikirja sisältää käytän-
nön vinkkejä kirjallisuuden opettamiseen ja ohjeita lukupiirityöskente-
lyyn.

Yhdessä lukeminen on hauskaa

Hyvä lukija on vahvoilla. Hyvä lukija osaa käyttää kieltä ja kirjoittaa. Taitavaa
lukijaa ja tiedonhakijaa ei huijata. Kun lukee sujuvasti, osaa tulkita ja ym-
märtää erilaisia tarinoita ja pystyy tarkastelemaan maailmaa toisen ihmisen
silmin. Hyväksi lukijaksi kasvaa, kun jaksaa harjoitella. Mukavammin harjoit-
telu sujuu, kun se on hauskaa ja voi tehdä itselle sopivia kirjavalintoja.

Käsikirja lukupiireihin -materiaalissa innostetaan lukemaan kirjoja luku-
piireissä. Lukupiirissä lukemisen harjoittelu sujuu mukavasti, sillä yhdessä
lukeminen sekä omien ajatusten ja lukukokemusten jakaminen muiden
kanssa on hauskaa ja kannustaa lukemaan. Kirjasta keskusteleminen, tois-
ten kuunteleminen ja lukukokemusten jakaminen kehittävät niin vuoro-
vaikutus- kuin ajattelutaitojakin. Yhdessä luetaan paremmin!

Lukupiiritoiminnan päämääränä on yhteisöllistä lukemista ja hou-
kutella vähän vastahakoisemmatkin lukijat mukaan. Lukupiirityöskentely
innostaa ja auttaa erityisesti niitä oppilaita, joille pitkien tekstien luke-
minen yksin on vaikeaa. Luetusta keskusteleminen syventää lukukokemusta
ja auttaa luetun ymmärtämisen taitojen harjoittelussa.

Lukuklaanin lukupiirikirjat

Lukuklaanin kirjapakettien kirjoissa sukkelletaan seikkailuihin ja tarinoihin. Kaikissa lukupiireissä on sekä helppolukuisia kirjoja että haastavaa luettavaa taitaville lukijoille. Lukupiirien kirjat löytyvät *Lukupiirit*-osiosta sivulta 13 lähtien sekä osoitteesta www.lukuklaani.fi.

Kirjapakettien aiheet

Lukuklaanin Ritarit

Ritareiden arkeen kuuluu kavereita, ihmissuhteita ja pieniä kasvutarinoita.

Lukuklaanin Korpit

Korpeista löytyy kirjoja, joissa eläimet ovat pääosassa tai muuten tärkeä osa tarinaa.

Lukuklaanin Narrit

Narrien tarinoihin liittyy huumoria, hauskoja sattumuksia ja yllättäviä tapahtumia.

Lukuklaanin Tähestäjät

Tähestäjät seikkailevat kirjoissa, joissa ratkaistaan erilaisia ongelmia, arvoituksia ja jopa rikoksia.

Lukuklaanin Vaeltajat

Vaeltajat liikkuvat fantasiamaailmoissa, mennessä ajassa ja tulevaisuudessa.

Vinkkejä lukupiirityöskentelyyn

Ennen lukupiirin aloittamista eri kirjapakettien aiheisiin voidaan virittäytyä sopivan kirjallisuuskatkelman ja lukupiirityöskentelyä tukevien harjoitusten avulla. Harjoituksissa harjoitellaan kysymysten tekemistä, tarkkaa lukemista, kielen ja sanaston tutkimista, omien ajatusten esittämistä ja ennakoimista. Kirjallisuuskatkelmat ja niihin liittyvät harjoitukset sekä vinkit katkelmien käsittelyyn löytyvät *Lukupiirit*-osiosta sivulta 13 lähtien. Näitä alkuharjoituksia voidaan käyttää myös osana muuta kirjallisuuden opetusta.

Lukupiirissä lukijat saavat valita luettavan kirjan itse oman kiinnostuksensa ja tasonsa mukaan. Lukupiiri muodostuu 3–5 oppilaan ryhmästä, jonka jäsenet lukevat saman kirjan. Lukupiiri kokoontuu säännöllisesti. Ennen varsinaisen lukupiirityöskentelyn aloittamista kannattaa pohtia yhdessä, miten hyvä lukupiiri toimii.

Aloitustapaamisessa muodostetaan ryhmät kirjavalintojen perusteella ja sovitaan yhdessä luku-urakat sekä tapaamiskerrat. Lukijat jakavat luettavan kirjan neljään osaan. Jokainen lukee oman luku-urakkansa sovitun aikataulun mukaan. Lukemisen aikana tehdään muistiinpanoja lukemisen ja keskustelun avuksi.

Lukupiirityöskentelyn tueksi on viisi erilaista lukupiirimateriaalia, joita voidaan käyttää kirjanmerkkeinä ja säilyttää luettavan kirjan välissä. Jokaiseen lukupiiriin kuuluu oma lukupiirimateriaali, mutta mikään ei estä käyttämästä niitä myös muiden lukupiirien ja kirjojen yhteydessä.

Lukupiiritapaamisissa lukijat saavat kertoa omia ajatuksiaan ja jakaa lukukokemuksiaan toisten kanssa. Myönteisessä ja avoimessa keskustelua edistävässä ilmapiirissä jokaisella lukupiiriläisellä on mahdollisuus löytää itse luetun kirjan tuoma ilo.

Tapaamiset voidaan aloittaa kertomalla, mitä luetussa luku-urakassa on tapahtunut. Ryhmissä käydään läpi tehdyt tehtävät ja keskustellaan kirjan herättämistä ajatuksista, omista reaktioista ja kysymyksistä. Opettaja tai lukupiirin vetäjä toimii tarkkailijana, joka auttaa ryhmiä toimimaan ja innostaa keskustelemaan.

Lukupiiritapaamisissa voidaan tehtävien läpikäymisen ja keskustelun jälkeen jatkaa luetun käsittelyä linnakorttien avulla. Linnakorteissa ritarinaamion kuvalla merkityt kortit (liitteet 26–27) liittyvät henkilöihin ja hahmoihin. Tornin kuvalla merkityt kortit (liitteet 27–28) liittyvät tapahtuma-aiheeseen ja -aikaan. Kirjan juoneen liittyvät tehtävät on merkitty tienviitalla (liitteet 29–30). Kruunun kuvalla merkityt kortit (liitteet 30–31) sopivat käytettäväksi silloin, kun koko kirja on luettu. Korttien taustakuviksi voi kopioida linnan kuvat liitteestä 25.

Lopuksi arvioidaan lukupiirityöskentelyä eri tavoin, esimerkiksi itse- ja vertaisarviointina. Kun kirja on luettu, sitä voidaan käsitellä vielä esimerkiksi kaikkien linnakorttien (liitteet 25–31) tai *Linnapelin* (liite 24) avulla.

Lukupiiritehtäviin ei ole oikeita tai väärä vastauksia. Niiden tehtävänä on saada lukija pohtimaan ja jakamaan omaa lukukokemustaan.

Lukupiiritapaamiset pähkinänkuoressa

Ennen lukupiirin aloittamista

- Lukijat tutustuvat lukupiirikirjoihin esimerkiksi kirjamarkkinoilla. Kirjamarkkinoiden ohjeet löytyvät sivulta 9.
- Lukijat valitsevat lukupiirikirjoista 3–4 kirjaa, jotka haluaisivat lukea.
- Lukupiirin vetäjä muodostaa lukupiirit kirjavalintojen perusteella.

Aloitustapaaminen

- Jakaudutaan lukupiireihin.
- Lukupiirissä jokainen kertoo, miksi valitsi kirjan.
- Tutkitaan kirjan nimeä ja kansikuvaa. Ennustetaan, mistä kirja voisi kertoa.
- Jaetaan kirja neljään osaan. Osien eli luku-urakoiden ei tarvitse olla täsmälleen yhtä pitkiä.
- Täydennetään lukupiirivihkosen kannen tiedot.
- Tutustutaan yhdessä lukupiirin ensimmäiseen tehtävään.

Lukupiirin tapaamiskerrat 1–4

- Kerrataan, mitä luku-urakassa on tapahtunut.
- Ryhmissä käydään läpi oppilaiden kotona tekemät tehtävät.
- Tehdään lukupiirivihkosen ryhmätehtävä.
- Keskustellaan kirjan herättämistä ajatuksista, omista reaktioista, miellelyhtymistä ja kysymyksistä.
- Tutustutaan yhdessä seuraavan tapaamiskerran tehtävään.
- Lukupiiritapaamisissa voidaan käsitellä luettua myös linnakorttien avulla ja aloittaa seuraavan luku-urakan lukeminen.

Lopetus

- Arvioidaan lukupiirityöskentelyä.
- Kun kirja on luettu, voidaan kirjan henkilöitä, tapahtumapaikkaa ja -aikaa sekä kirjan tapahtumia käsitellä linnakorttien tai *Linnapelin* avulla.

Kirjamarkkinoilla lukupiirikirjat tutuiksi

Lukupiiriin valmistautuessa on tärkeää, että jokainen oppilas löytää itselleen kirjan, joka on kiinnostava ja sopivan haastava. Kirjoihin voi tutustua eri tavoin: kirjat vinkataan, niiden esittelytekstit luetaan (www.lukuklaani.fi) tai järjestetään kirjamarkkinat.

Ennen kirjamarkkinoita

- Lukupiirin vetäjä valitsee lukupiirissä luettavat kirjat. Kirjojen lyhyet esittelytekstit löytyvät osoitteesta www.lukuklaani.fi.
- Jokaiselle lukijalle kopioidaan liite 1 tai 2 muistiinpanoja varten sekä kirja-
valintalappu liitteestä 3.

Kirjamarkkinoilla

Kirjamarkkinoilla lukijat tutustuvat luettaviin lukupiirikirjoihin. Lukijoille kerrotaan etukäteen, että jokainen saa tutustua jokaiseen lukupiirikirjaan.

- Lukijat jaetaan ryhmiin. Jokaiseen ryhmään tulee niin monta henkilöä kuin on eri lukupiirikirjoja, esimerkiksi kuusi henkilöä ja kuusi eri lukupiirikirjaa.
- Lukupiirin vetäjän merkistä lukijat ottavat yhden kirjoista, tutustuvat ensin kirjan kansikuvaan ja kirjan nimeen. Sen jälkeen luetaan kirjaa alusta sovittu aika, esimerkiksi muutama minuutti.
- Lukeminen lopetetaan, kun vetäjä antaa uuden merkin. Kirjasta tehdään nopeat muistiinpanot (liite 1 tai 2), joihin kirjoitetaan muistiin kirjan nimi ja merkitään, kuinka sopivalta ja kiinnostavalta kirja vaikuttaa.
- Uudesta merkistä annetaan kirja ryhmässä seuraavalle ja jatketaan samoin uuden kirjan parissa.

Kirjamarkkinoiden jälkeen

- Kun kaikkiin kirjoihin on tutustuttu samaan tapaan, lukijat valitsevat 3–4 kirjaa, jotka haluaisivat lukea. Valinnat kirjataan perusteluineen muistiin esimerkiksi kirja-
valintalappuihin (liite 3).
- Lukupiirin vetäjä kerää valintalaput ja pyrkii järjestämään lukupiirit niin, että jokainen lukija saa lukupiirissä jonkin valitsemistaan kirjoista luettavaksi.

Kirjamarkkinat

Tutustu kirjaan. Kirjoita kirjan nimi muistiin. Väritä nauhasta kohta, joka sopii sinuun.

Kirjan nimi:

Ei lainkaan. Osittain. Ihan ok. Melkein täydellinen. Todellakin.

On sopivan tasoinen minulle.

Kiinnostaa minua.

Kirjan nimi:

Ei lainkaan. Osittain. Ihan ok. Melkein täydellinen. Todellakin.

On sopivan tasoinen minulle.

Kiinnostaa minua.

Kirjan nimi:

Ei lainkaan. Osittain. Ihan ok. Melkein täydellinen. Todellakin.

On sopivan tasoinen minulle.

Kiinnostaa minua.

Kirjan nimi:

Ei lainkaan. Osittain. Ihan ok. Melkein täydellinen. Todellakin.

On sopivan tasoinen minulle.

Kiinnostaa minua.

Kirjan nimi:

Ei lainkaan. Osittain. Ihan ok. Melkein täydellinen. Todellakin.

On sopivan tasoinen minulle.

Kiinnostaa minua.

Kirjan nimi:

Ei lainkaan. Osittain. Ihan ok. Melkein täydellinen. Todellakin.

On sopivan tasoinen minulle.

Kiinnostaa minua.

Tutustu kirjaan. Kirjoita kirjan nimi muistiin. Merkitse rasti sopivaan kohtaan.

Kirjan nimi:

Sopivuus: Juuri sopiva.
 Ihan sopiva.
 Liian helppo/vaikea.

Kiinnostavuus: Kiinnostava.
 Ihan ok.
 Ei kiinnosta lainkaan.

Kirjan nimi:

Sopivuus: Juuri sopiva.
 Ihan sopiva.
 Liian helppo/vaikea.

Kiinnostavuus: Kiinnostava.
 Ihan ok.
 Ei kiinnosta lainkaan.

Kirjan nimi:

Sopivuus: Juuri sopiva.
 Ihan sopiva.
 Liian helppo/vaikea.

Kiinnostavuus: Kiinnostava.
 Ihan ok.
 Ei kiinnosta lainkaan.

Kirjan nimi:

Sopivuus: Juuri sopiva.
 Ihan sopiva.
 Liian helppo/vaikea.

Kiinnostavuus: Kiinnostava.
 Ihan ok.
 Ei kiinnosta lainkaan.

Kirjan nimi:

Sopivuus: Juuri sopiva.
 Ihan sopiva.
 Liian helppo/vaikea.

Kiinnostavuus: Kiinnostava.
 Ihan ok.
 Ei kiinnosta lainkaan.

Kirjan nimi:

Sopivuus: Juuri sopiva.
 Ihan sopiva.
 Liian helppo/vaikea.

Kiinnostavuus: Kiinnostava.
 Ihan ok.
 Ei kiinnosta lainkaan.

Nimi:

Minun kirjalistani

1.

Perustelee valintasi.

.....
.....

2.

Perustelee valintasi.

.....
.....

3.

Perustelee valintasi.

.....
.....

Nimi:

Minun kirjalistani

1.

Perustelee valintasi.

.....
.....

2.

Perustelee valintasi.

.....
.....

3.

Perustelee valintasi.

.....
.....

Nimi:

Minun kirjalistani

1.

Perustelee valintasi.

.....
.....

2.

Perustelee valintasi.

.....
.....

3.

Perustelee valintasi.

.....
.....

Nimi:

Minun kirjalistani

1.

Perustelee valintasi.

.....
.....

2.

Perustelee valintasi.

.....
.....

3.

Perustelee valintasi.

.....
.....

LUKUPIIRIT

Lukuklaanin Ritarit

Lukuklaanin Ritarit -kirjapaketissa on kirjoja, joissa ystävyyssuhteet ja ylipäätään ihmissuhteet ovat pääosassa. Kasvutarinoissa keskitytään arkielämään ja henkilöiden välisiin suhteisiin, jotka kehittyvät ja muuttuvat. Kirjoissa käsitellään myös tunteita ja toisten kohtaamista.

Lukupiirissä on sekä helppolukuisia että haastavia kirjoja. Lukupiirikirjojen esittelytekstit ovat luettavissa osoitteessa www.lukuklaani.fi.

Ritarien lukupiirivihko tulostetaan kaksipuoleisena ja taitellaan A5-kokoon sivunumeroiden mukaan.

Lukupiiriin voidaan valita myös muita kiinnostavia kirjoja tai vinkata lisää luettavaa samasta aihepiiristä. Liite 5 *Ritarien lukupiirikirjat ja muita kirjavinkkejä* voidaan tulostaa luokan seinälle.

Kysykää lisää kirjavinkkejä kirjastosta!

Harjoitellaan kysymysten tekemistä

Ennen lukupiirin aloittamista voidaan virittäytyä *Ritarit*-lukupiirin aihepiiriin tekstillä, joka on katkelma kirjailija Timo Parvelan kirjasta *Maukan ja Väykän hyvä päivä* (liite 4).

Tekstikatkelman avulla harjoitellaan tekemään kysymyksiä. Hyviä kysymyksiä ovat sellaiset, joihin joutuu vastaamaan laajemmin. Hyviin kysymyksiin ei voi vastata pelkästään *kyllä* tai *ei*.

Ennen tekstin lukemista oppilaat voidaan johdatella aiheeseen kysymällä heiltä, millainen on hyvä päivä. Opettaja tai lukupiirin vetäjä lukee tekstin ääneen pysähtyen aina merkityissä kohdissa, joissa oppilailla on tehtävänä keksiä kysymyksiä. Kun teksti on luettu kokonaan, keskustellaan yhdessä siitä, millaisia kysymyksiä oppilaat keksivät ja mitä niihin voisi vastata.

Harjoituksen jälkeen tekstin käsittelyä voidaan jatkaa toimintavinkkien avulla.

Maukan ja Väykän hyvä päivä

Maukka ei saanut unta. Päivän tapahtumat pyörivät sen mielessä. Palautuslinko, punainen kuono, jarruvaijeri, muotokuva, huuliharppu, aarrekuoppa, kaikki.

Se nipisti silmiään yhteen, laski lampaita ja yritti olla ajattelematta mitään. Uni ei silti vain tullut, vaikka kello lähestyi jo kahtatoista.

Sitä paitsi huoneessa oli kärpänen. Se surisi jossain hiljaa, sitten se lähestyi ja pörinä voimistui. Lähestyi ja loittoni, koveni ja hiljeni. Kissa avasi silmänsä. Vaikka se näki erinomaisesti hämärässä, kärpystä se ei silti erottanut.

Millainen päivä kärpäsellä oli mahtanut olla? Ajatus pomp-pasi Maukan päähän yhtäkkiä. Se olisi halunnut kovasti tietää, mitä kärpänen oli tehnyt ja ajatellut. Oliko sillä ollut hyvä päivä vai huono päivä? Oliko sen päivä ollut tuiki tavallinen vai todella erikoinen? Maukalle tuli haikea olo, sillä se ei saisi koskaan tietää. Se ei osannut kärpästen kieltä eikä kärpänen puhunut kissaa. Mitä enemmän Maukka asiaa ajatteli, sitä enemmän sitä harmitti. Maailma oli täynnä asioita, joista se olisi halunnut tietää enemmän.

Mitä kalat sanovat toisilleen, kun ne tapaavat?

Pierettäkö oravia koskaan?

Onko leppäkertulla syntymäpäiväjuhlia?

Kuinka monta kalaa on meressä?

Keveneekö maapallo, jos kaikki linnut nousevat yhtä aikaa ilmaan?

Mitä aika on?

Kissa tuijotti kattoa, huokaisi ja nousi ylös. Se tassuteli ulos ja kuistille. Väykkä istui siellä jo, sekään ei ilmeisesti saanut unta. Kissa istui koiran viereen ja otti tämän tassun omaansa.

– Oli hyvä päivä, sanoi kissa.

– Oli hyvä päivä, sanoi koira.

Timo Parvela, *Maukan ja Väykän hyvä päivä*. Tammi 2017.

Keksi kysymys, joka alkaa sanalla *mikä*.

Keksi kysymys, jonka Maukka-kissa voisi kysyä kärpäseltä.

Pyydä pariasi vastaamaan kysymykseen.

Keksi omia kysymyksiä, joihin haluaisit saada vastaukset.

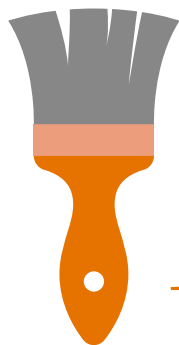
Vinkkejä tekstin käsittelyyn

Kuvitustehtävä

Kärpäsenä katossa

Kuvittele, että olet kärpänen katossa.

Piirrä Maukka-kissa, kun se yrittää saada unta.

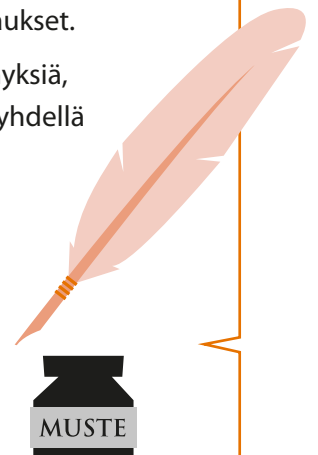

Kirjoitustehtävä

Kekseliäitä kysymyksiä

Kirjoita ainakin viisi luontoon liittyvää kysymystä, joihin haluaisit tietää vastaukset.

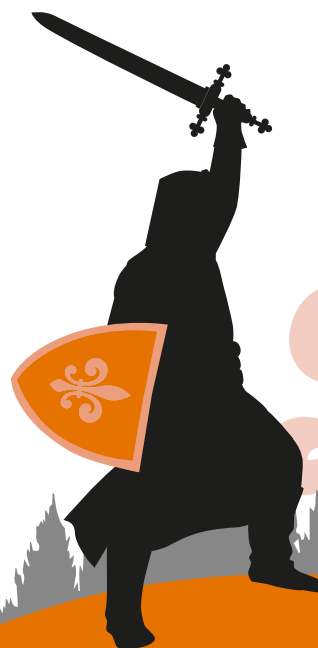
Keksi sellaisia kysymyksiä, joihin ei voi vastata yhdellä sanalla.

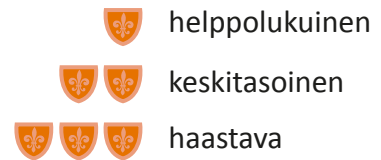
Vuorovaikutusharjoitus

Kysymys–vastaus-leikki musiikin soidessa

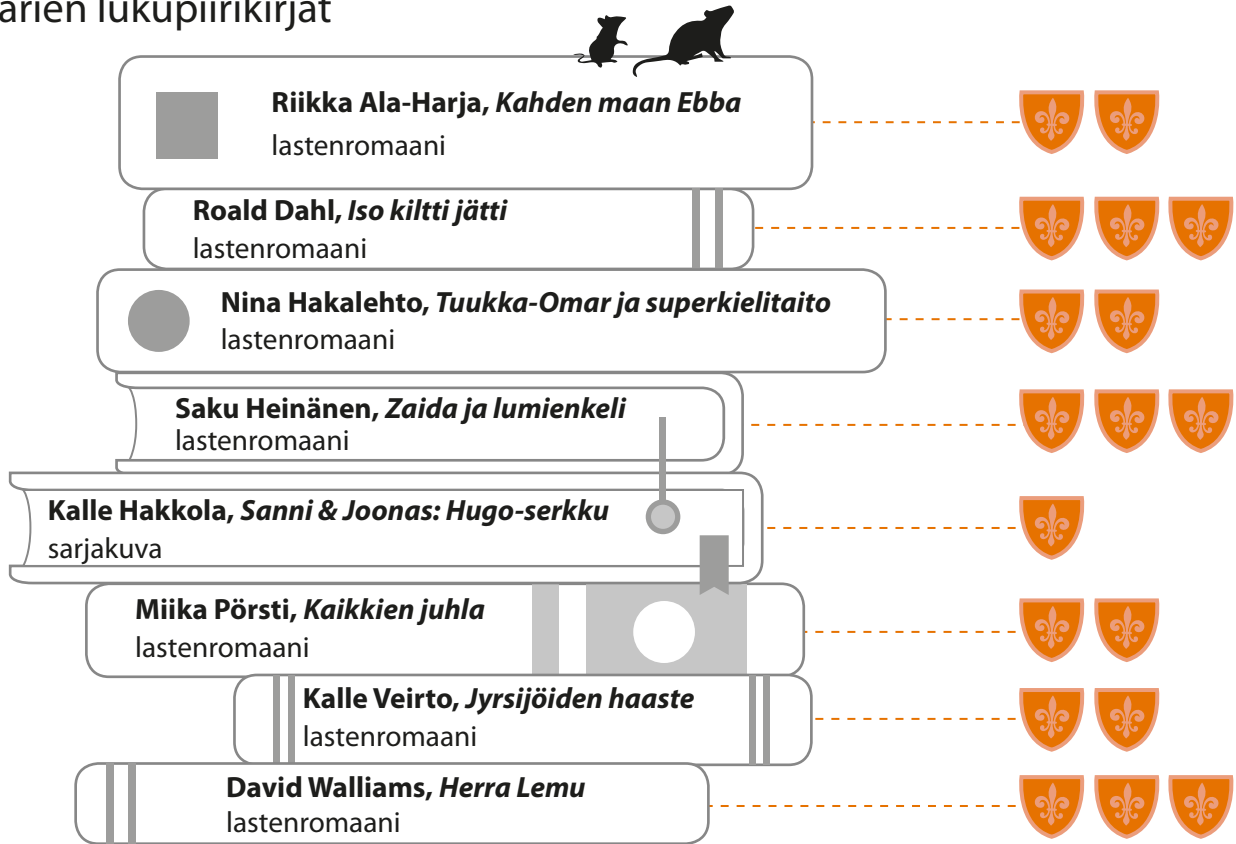
- Asettukaa seisomaan mahdollisimman tasaisesti ympäri luokkaa.
- Liikkukaa rauhallisesti ja tasaisesti ympäri luokkaa musiikin soidessa.
- Kun musiikki päättyy, kysykää lähimpänä seisovalta jokin kysymys, johon ei voi vastata *kyllä* tai *ei*. Pari vastaa siihen.
- Vaihtakaa kysymys- ja vastausvuoroa.
- Musiikki jatkuu ja kysymys- sekä vastausvuorot toistuvat aina, kun musiikki loppuu.

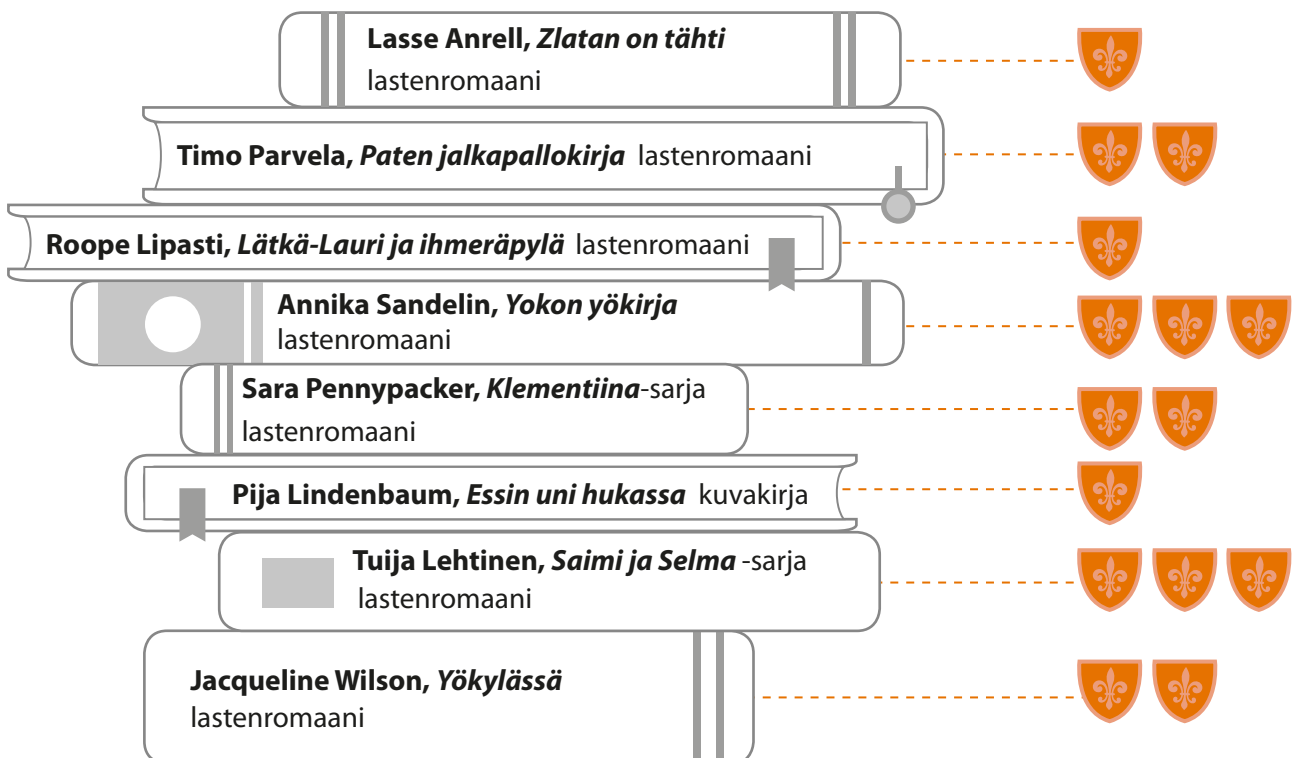
Ritarien lukupiirikirjat ja muita kirjavinkkejä

Ritarien lukupiirikirjat

Muita Ritarit-teemaan sopivia kirjavinkkejä

Arviointi: Kaverin palaute

..... palaute

Palautteen antajan nimi

Annoit muille puheenvuoron.

Esitit hyviä mielipiteitä.

Kannustit ja kehuit muita.

Oman työskentelyn arviointi

Keskityin lukemiseen.

Kuuntelin muita.

Osallistuin keskusteluun.

Pidin kirjan tunnelmasta.

Tein tehtävät huolellisesti.

Lukupiirissä onnistuin parhaiten

.....

Minun pitää vielä harjoitella

.....

LUKUPIIRI

Kirjan nimi: Lukijan nimi:

.....

Kirjailija: Lukupiirin muut jäsenet:

.....

.....

Luku-urakat

	päivämäärä	sivut
1. luku-urakka	<input type="text"/> - <input type="text"/>
2. luku-urakka	<input type="text"/> - <input type="text"/>
3. luku-urakka	<input type="text"/> - <input type="text"/>
4. luku-urakka	<input type="text"/> - <input type="text"/>

Ensimmäinen luku -urakka

Valitse kirjasta henkilö tai hahmo.
Keksi ja kirjoita hänelle kolme
kysymystä kirjan tapahtumiin liittyen.
Valmistaudu vastaamaan kysymyksiin.

Henkilön tai hahmon nimi:

.....

1.

.....

2.

.....

3.

.....

Leikkikää *Kuumaa tuolia*. Jokainen istuu
vuorollaan kuumaan tuoliin ja eläytyy kirjan
hahmoksi.

Muut lukupiiriläiset esittävät keksimänsä kysymykset kuuman
tuolin hahmolle, joka vastaa niihin roolissaan.

2

Ajatuksiani kirjasta

Kuinka monta vaakunaa annat? Väritä.

Pidin kirjan pähenkiöstä.

Kirjassa oli mielenkiintoisia
tapahtumapaikkoja.

Kirjassa oli hyvä juoni.

Pidin kirjan tunnelmasta.

Kirjan teksti oli minulle sopivaa.

Kirjaa oli mukava lukea.

Kuka oli kiinnostavin hahmo kirjassa?
Perustele vastauksesi.

.....

.....

.....

Mikä oli kirjan paras kohta? Perustele vastauksesi.

.....

.....

.....

7

Neljäs luku -urakka

Valitse kirjasta yksi mielenkiintoinen tapahtuma, joka jäi mieleesi. Piirrä tai kirjoita.

Keskustelkaa kirjan tapahtumista.
Esitellään piirroksenne ja perustelkaa valintanne.

Toinen luku -urakka

Valitse kirjasta yksi henkilö tai hahmo. Keksi ja kirjoita tietoja hänestä.

Piirrä kuva kirjan hahmosta.

Nimi:

Ikä:

Perhe:

Harrastukset:

Kaverit:

Lempiruoka:

Lempipaikka:

Luonne:

Haave:

Esitellään hahmot toisillemme.

Kolmas luku -urakka

Valitse yksi kirjan tapahtumapaikka.
Piirrä ja kirjoita ajatuksiasi paikasta.

Tapahtumapaikka

Mitä näyttää?

Millainen tunnelma?

Mitä ääniä kuuluu?

Mitä voi haistaa?

Kuvaileaa vuorotellen tapahtumapaikkoja muistiinpanojenne avulla. Muut kuuntelevat silmät kiinni ja yrittävät arvata, mistä kirjan paikasta on kyse.

Lukuklaanin Korpit

Lukuklaanin Korpit -lukupiirissä on kirjoja, joissa eläimet ovat joko pääosassa tai muuten tärkeä osa tarinaa. Lukupiirissä on sekä helppolukuisia että haastavia kirjoja. Lukupiirikirjojen esittelytekstit ovat luettavissa ja kuunneltavissa osoitteessa www.lukuklaani.fi.

Korppien lukupiirikirjanmerkki tulostetaan kaksipuoleisena ja taitellaan katkoviivoja pitkin kirjanmerkiksi.

Lukupiiriin voidaan valita myös muita kiinnostavia kirjoja tai vinkata lisää luettavaa samasta aihepiiristä. Liite 8 *Korppien lukupiirikirjat ja muita kirjavinkkejä* voidaan tulostaa luokan seinälle.

Kysykää lisää kirjavinkkejä kirjastosta!

Harjoitellaan tarkkaa lukemista

Ennen lukupiirin aloittamista voidaan virittäytyä *Korpit*-lukupiirin aihepiiriin liitteen 7 harjoitusten avulla. Tekstikatkelmien avulla harjoitellaan tekstin tarkkaa lukemista. Kahdesta ensimmäisestä tekstistä eläin on helppo arvata, kolmanteen voi keksiä monia eri vaihtoehtoja. Korostetaan oppilaille, että kysymyksiin ei ole oikeita tai vääriä vastauksia.

Tekstit ovat katkelmia Eppu Nuotion kirjasta *Koko saaren Kingi* (Otava, 2007), Magdalena Hain fantasiakertomuksesta *Magelluksen maa* (Kopioisto, 2017) ja Katarina Mazettin kirjasta *Voroja ja vompatteja* (Otava, 2017). Kirjojen nimet paljastetaan vasta, kun harjoitus on tehty.

Ennen harjoituksen aloittamista tulostetaan liite 7 ja leikataan se osiin. Lukupiiriläiset tekevät harjoitusta omaan tahtiinsa, yksi lappunen kerrallaan. Harjoitus voidaan aloittaa lukemalla kaikki tekstit ääneen.

Harjoituksen jälkeen tekstien käsittelyä voidaan jatkaa toimintavinkkien avulla.

Katso
lukupiiriohjeet
sivuilta 7–8.

Lenkin ehdoton kohokohta on se hetki, jolloin asemarakennuksen jyhkeä julkisivu on yhtäkkiä edessä. Rautatieasemasta ja sen tunnelmasta Kingi pitää. Sitä paitsi junat ovat hienoja. Kingi vispaa ilmaa hännällään. Sen tekisi mieli juosta katsomaan junia, mutta se tietää, ettei sellainen käytös ole sopivaa. Ihmisten ilmoilla ei säntäillä vaan astellaan rauhallisesti emännän rinnalla. Kingi tyytyy muutamaan iloiseen haukahdukseen.

Arvaatko, mikä eläin?

Ympyröi tekstistä ne kohdat, joista päättelit, mikä eläin voisi olla kysymyksessä.

Eläin voisi olla

.....

Sen silmät olivat raivokkaan punahehkuiset ja sen karva kiilsi julmasti. Kierteisenä kasvava otsasarvi oli melkein metrin pituinen ja kimalsi hopeaa. Sen selästä, lapaluiden kohdalta, kasvoi pari suuria, huikean kauniita, pikimustia siipiä.

Arvaatko, mikä satueläin?

Ympyröi tekstistä ne kohdat, joista päättelit, mikä satueläin voisi olla kysymyksessä.

Satueläin voisi olla

.....

”Tämä oli ensimmäinen ja viimeinen kerta, kun otan noita otuksia kyytiin!”, hän valitti. ”Ne järsivät kaksi kertaa tiensä ulos kuljetuslaatikoista, ja jouduimme naulamaan niihin jatkuvasti uusia nauloja. Kaiken lisäksi yksi niistä, se musta paholainen, yritti puskea minua peffaan.”

Serkut ja Frida parveilivat innoissaan auton ympärillä. Miehistä toinen nosti suojapeitettä, ja siinä ne olivat! Sirkeäsilmäiset Pia, Pikku, Putte, Pelle ja Parsifal katsoivat kiinnostuneina ympärilleen. Pyöreät, pörröiset eläimet olivat hiukan erinäköisiä, mutta kaikilla oli leveä kirsu ja töpöhäntä.

Arvaatko, mikä eläin?

Ympyröi tekstistä ne kohdat, joista päättelit, mikä eläin voisi olla kysymyksessä.

Eläin voisi olla

.....

Vinkkejä tekstien käsittelyyn

Kuvitustehtävä

Eläin kuvassa

Lue yhden tekstin kuvaus ja piirrä eläin mahdollisimman tarkasti. Voit itse päättää, mikä eläin se on.

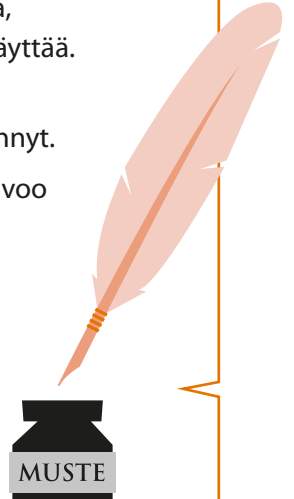

Kirjoitustehtävä

Hurja eläin

Kirjoita kuvaus eläimestä, joka näyttää hurjalta.

- Aloita kuvailemalla, miltä hurja eläin näyttää.
- Jatka kertomalla, mitä se on juuri tehnyt.
- Kuvaile, mitä se toivoo ja mitä se pelkää.
- Lopeta kuvaus kertomalla, miten eläin rauhoittuu.

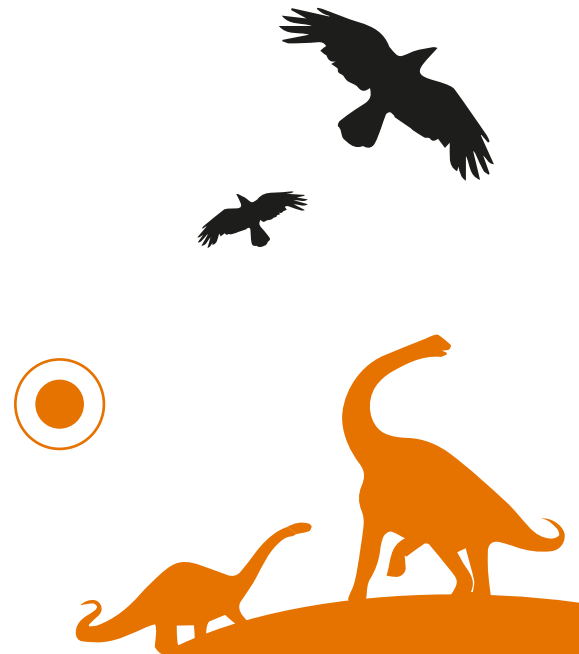

Vuorovaikutusharjoitus

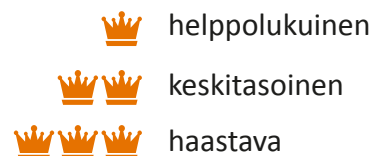
Kuvanveistäjä ja patsas

Miettikää yhdessä erilaisia tunteita, jotka voi esittää asentoina.

- Muodostakaa parit. Toinen on kuvanveistäjä ja toinen patsas.
- Kuvanveistäjä muotoilee patsaan esittämään jotain tunnetilaa. Patsaan muotoilun aikana kumpikaan ei saa puhua.
- Kun työ on valmis, patsas saa arvata, mikä tunne oli.
- Vaihdetaan rooleja.

Korppien lukupiirikirjat ja muita kirjavinkkejä

Korppien lukupiirikirjat

Julian Clary, <i>Me Ponnekkaat</i> lastenromaani	
Anneli Kanto, <i>Kulkurikaksikko</i> lastenromaani	
Helena Meripaasi, <i>Tassutrio – Kuriton koiranpentu</i> lastenromaani	
Reetta Niemelä, <i>Nähdään majalla, pörriäisagentit</i> tietokirja	
Leena Parkkinen, <i>Pikkuveli ja mainio harharetki</i> lastenromaani	
Timo Parvela, <i>Paten kalastuskirja</i> lastenromaani	
Pasi Pitkänen, <i>Kadonneiden eläinten saari</i> kuvakirja	
Arja Savisaari, <i>Ponku, Peetu ja helppo nakki</i> lastenromaani	

Muita Korpit-teemaan sopivia kirjavinkkejä

Roald Dahl, <i>Kekseliäs kettu</i> saturoomaani	
Tomi Kontio, <i>Koira nimeltä kissa</i> kuvakirja	
Jukka Laajarinne, <i>Multakutri ja suon salaisuus</i> kuvakirja	
Helena Meripaasi, <i>Irin kennel</i> -sarja lastenromaani	
Reetta Niemelä, <i>Nähdään majalla, lintuagentit</i> tietokirja	
Timo Parvela, <i>Ella ja kaverit hevosen selässä</i> lastenromaani	
Tiina Tanskanen, <i>Hevostyttö litu</i> -sarja lastenromaani	
Holly Webb, <i>Tassu kaipaa kotiin</i> ja kaikki muut Webbin lemmikkiaiheiset lastenromaanit	

Nejäs luku -urakka

Kun olet lukenut kirjan loppuun, avaa se silmät kiinni ihan milta sivulta vaan.

Avasin kirjan sivulta

Lue sivu.

Mieti, mitä juuri tässä kohtaa tapahtui.

Entä miten tarina jatkui tästä eteenpäin?

Valitse sivulta 2–3 virkettä, joista sinun mielestäsi voi muistaa, missä kohtaa tarinaa ollaan. Kirjoita virkkeet tähän.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Kuinka monta tassua annat kirjalle? Väritä.

Lukekaa valitsemanne kohdat toisillenne. Pohtikaa, missä kohtaa tarinaa ollaan. Lukija ei saa heti paljastaa oikeaa kohtaa. Toisen mieleen voi jäädä samasta tarinasta aivan eri juttuja kuin toiselle!

5

Arviointi: Minä lukupiiriläisenä

Pohdi, miten onnistuit lukupiirissä. Lue väite. Väritä köysi kohtaan, joka sopii sinuun.

Ei sovi. Niin ja näin.

Sopii mainiosti.

Luin luku-urakan ajoissa.

Tein kotitehtävät huolella.

Keskustelin ja kuuntelin muita.

Onnistuin luku-
piirissä hyvin.

Minusta oli mukavaa lukea kirjaa lukupiirissä.

Me lukupiiriläisinä

Pohtikaa yhdessä, miten onnistuitte lukupiiriryhmänä. Lukekaa väite. Värittäkää köysi kohtaan, joka sopii teihin.

Ei sovi. Niin ja näin.

Sopii mainiosti.

Jokainen sanoi mielipiteensä.

Kaikkia kuunneltiin.

Lukupiiri teki sitä, mitä pitikin.

Lukupiiri onnistui hyvin.

6

LUKUPIIRI

Lukijan nimi:

Kirjan nimi:

Kirjailija:

Kirjassa on sivuja yhteensä:

Lukupiiriini kuuluvat:

.....

.....

.....

.....

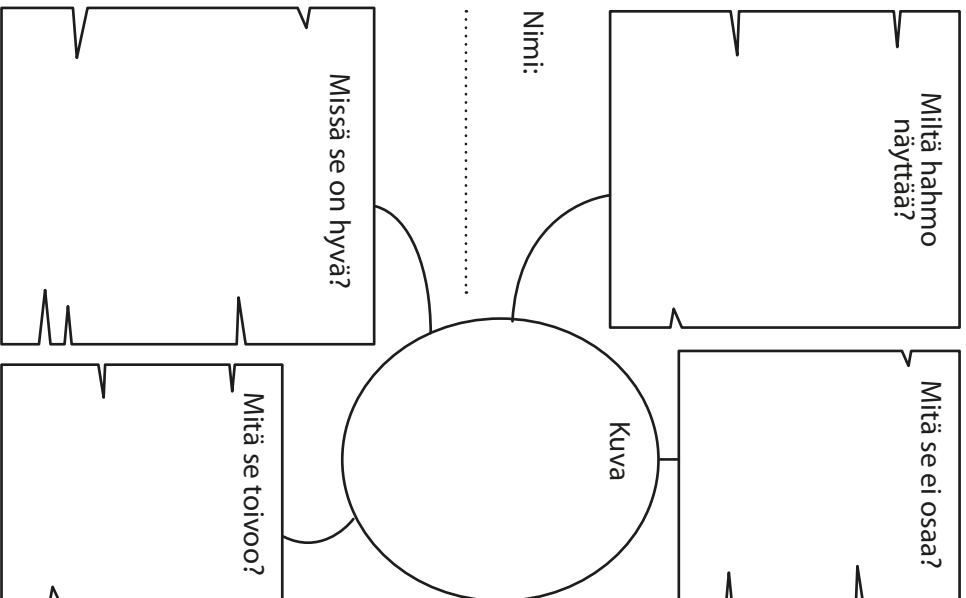
.....

Luku -urakat

	päivämäärä	sivut				
1. luku-urakka	<table border="1"><tr><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td></tr></table>				
2. luku-urakka	<table border="1"><tr><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td></tr></table>				
3. luku-urakka	<table border="1"><tr><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td></tr></table>				
4. luku-urakka	<table border="1"><tr><td> </td><td> </td></tr><tr><td> </td><td> </td></tr></table>				

Ensimmäinen luku -urakka

Valtse yksi kirjan hahmoista.
Täydennä ajatuskartta.

Vertaillkaa ajatuskarttojanne.
Kiinnostuitteko samoista hahmoista? Pohttikaa, ovatko hahmojen toiveet mahdollisia.

2

Toinen luku -urakka

Millaisia ongelmia kirjan hahmot kohtaavat? Kirjoita lista.

Pulmia ja ongelmia

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

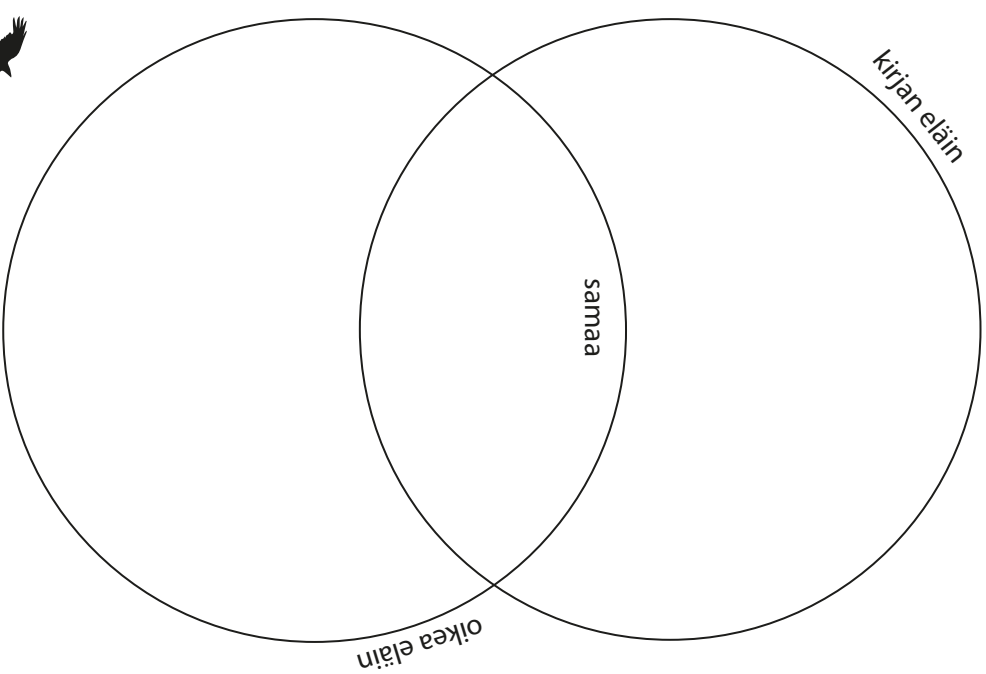

Esitellkää listat toisillenne.
Arvatkaa, kenen ongelmat ovat kyseessä.
Keksikää ongelmien ratkaisuja.

3

Kolmas luku -urakka

Vertaille jotain kirjan eläintä ja jotain tuntemaasi tai joskus tapaamaasi eläintä. Mitä niissä on samanlaista, mitä erilaista?

Esitellkää toisillenne valitsemanne oikeat eläimet.

4

Lukuklaanin Narrit

Lukuklaanin Narrit -lukupiirissä on kirjoja, joista löytyy huumoria. Huumoritarinoille on tyypillistä, että niissä esiintyy hauskoja hahmoja ja juonessa on yllättäviä käännteitä.

Lukupiirissä on sekä helppolukuisia että haastavia kirjoja. Lukupiirikirjojen esittelytekstit ovat luettavissa osoitteessa www.lukuklaani.fi.

Narrien lukupiirivihko tulostetaan kaksipuoleisena ja taitellaan A5-kokoon sivunumeroiden mukaan.

Lukupiiriin voidaan valita myös muita kiinnostavia kirjoja tai vinkata lisää luettavaa samasta aihepiiristä. Liite 11 *Narrien lukupiirikirjat ja muita kirjavinkkejä* voidaan tulostaa luokan seinälle.

Kysykää lisää kirjavinkkejä kirjastosta!

Harjoitellaan kielen ja sanaston tutkimista

Ennen lukupiiriin aloittamista voidaan virittäytyä *Narrit*-lukupiiriin aihepiiriin liitteen 10 tekstin avulla. Teksti on katkelma Eoin Colferin kirjasta *Legenda Pottu-Mäkisestä*.

Tekstikatkelman avulla harjoitellaan kielen ja sanaston tutkimista tarkan lukemisen avulla. Pohditaan myös, millaisia ajatuksia luettu teksti herättää. Korostetaan oppilaille, että kysymyksiin ei ole oikeita tai väriä vastauksia, vaan niiden tehtävänä on saada lukija pohtimaan ja jakamaan omaa lukukokemustaan.

Teksti luetaan kahteen kertaan.

1. Lukupiiriin vetäjä lukee tekstin ääneen pysähtyen aina kysymyksen kohdalla. Lukijoille annetaan jokaisen kysymyksen jälkeen hetki aikaa kirjoittaa muistiin omia ajatuksiaan. Kun teksti on luettu kokonaan, keskustellaan yhdessä siitä, millaisia ajatuksia teksti herätti. Tekstin ääneenlukija paljastaa lopuksi, että Pottu-Mäkinen on kirjastonhoitaja.
2. Oppilas lukee tekstin itse ja
 - a. alleviivaa tekstistä sanoja tai kohtia, joissa kuvaillaan Pottu-Mäkistä sekä
 - b. ympyröi mielestään hauskimman kuvauksen.Harjoituksen jälkeen tekstin käsittelyä voidaan jatkaa toimintavinkkien avulla.

Pottu-Mäkinen

”Mitä asiaa?” kysyi ääni kirjaston perältä.

Sydämeni alkoi takoa heti kun kuulin sen. Ääni kuulosti siltä kuin kahta ruosteista metallinpalaa olisi hangattu vastakkain. Pidätin henkeäni ja katsoin valtavan salin toiselle seinustalle. Siellä nojasi suureen puiseen tiskiin vanha nainen. Hänen rystysensä olivat isot kuin tammenterhot. Hänen harmaa tukkansa oli vedetty niin tiukasti nutturalle, että hänen kulmakarvansa olivat puolivälissä otsaa. Hän näytti yhtä aikaa yllättyneeltä ja vihaiselta. Siinä oli ilman pienintäkään epäilystä Pottu-Mäkinen.

”Kysyin mitä asiaa”, hän toisti ja paukautti pöytänsä leimasimella.

Menimme tiskille toisissamme kiinni riippuen kuin kaksi pelokasta apinaa. Pöydällä oli kokonainen laatikollinen leimasimia, ja lisäksi niitä roikkui kaksi hänen vyöllään kuin revolverisankarilla.

Pottu-Mäkinen mulkoili meitä korkeuksista. Hän oli pitkä. Pidempi kuin isä ja leveämpi kuin äiti ja meidän molemmat tätimme yhteen sidottuina. Hänen kätensä olivat laihat kuin robotilla ja hänen silmänsä olivat lasien takana kuin kaksi mustaa koppakuoriaista.

”Äiti käski meidän pyytää kirjastokortit”, sanoin. Kokonainen virke. Aika hyvin niissä olosuhteissa.

”Tämäkin vielä”, Pottu murahti. ”Kaksi vintiötä lisää sotke-massa hyllyjä.” Hän otti kynän ja kaksi korttia tiskin laatikosta.

”Nimi?”

”R-r-rouva Mäkinen”, änkytin.

Pottu huokaisi. ”Ei minun nimeni, tomppeli. Teidän nimenne.”

Eoin Colfer, *Legenda Pottu-Mäkisestä*. Suomentaja Jaakko Kankaanpää. WSOY 2005.

Mitä mieltä olet Pottu-Mäkisestä?

Miten mielikuvasi Pottu-Mäkisestä on muuttunut tekstin alkuun verrattuna?

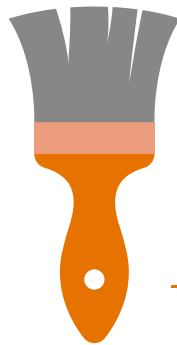
Kuka Pottu-Mäkinen sinun mielestäsi on?

Vinkkejä tekstin käsittelyyn

Kuvitustehtävä

Tarkka kuva

Piirrä mahdollisimman yksityiskohtainen kuva Pottu-Mäkisestä.

Kirjoitustehtävä

Vertauksia

Keksi ja kirjoita vertauksia Pottu-Mäkisestä. Jatka virkkeet loppuun.

Esimerkki: Kädet olivat kuin ohuet tikut.

Katse oli kuin...

Hiukset olivat kuin...

Ääni oli kuin...

Askeleet olivat kuin...

Vuorovaikutusharjoitus

Tarinapiiri

- Oppilaat istuvat 5–6 hengen piirissä.
- Yksi oppilaista keksii virkkeen ja sanoo sen ääneen. Virke voidaan valita myös tekstistä *Pottu-Mäkinen*.
- Seuraava oppilas valitsee virkkeestä yhden sanan ja sanoo sen ääneen.
- Hän keksii uuden virkkeen, jossa sana on mukana.
- Leikitään leikkiä niin kauan, että jokainen on sanonut vähintään yhden virkkeen tai tarina päättyy.

Esimerkki: Kirjaston pöydällä oli iso kasa leimasimia.

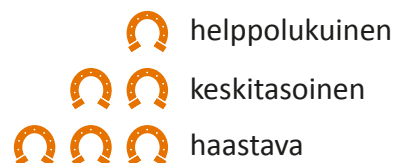
Leimasimia → Leimasimia oli säilytetty monta vuotta kirjaston kaapissa.

Kirjaston → Kirjaston varastossa on outoja tavaroita.

On → Siellä on myös vanhojen arvokkaiden kirjojen kokoelma.

Narrien lukupiirikirjat ja muita kirjavinkkejä

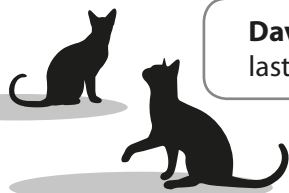
Narrien lukupiirikirjat

 Roald Dahl, <i>Ilmarin ihmeläke</i> lastenromaani	helppolukuinen
Aino Havukainen & Sami Toivonen, <i>Tatun ja Patun ällistyttävä satukirja</i> kuvakirja	keskitasoinen
 Juhani Känkänen, <i>Hyvää huomenta, Apo Apponen</i> kuvakirja	helppolukuinen
Jari Mäkipää, <i>Masi Tulppa: Pääsy kielletty!</i> lastenromaani	keskitasoinen
Sinikka Nopola & Tiina Nopola, <i>Hetki lyö, Risto Räppääjä</i> lastenromaani	keskitasoinen
Paula Noronen, <i>Supermarsu lentää Intiaan</i> lastenromaani	keskitasoinen
Timo Parvela, <i>Ella ja kaverit matkalla jamboreelle</i> lastenromaani	keskitasoinen
David Walliams, <i>Gangsterimummi</i> lastenromaani	keskitasoinen

Muita Narrit-teemaan sopivia kirjavinkkejä

Eoin Colfer, <i>Legenda Pottu-Mäkisestä</i> lastenromaani	keskitasoinen
Janet Foxley, <i>Muncle Trogg</i> lastenromaani	keskitasoinen
Alice Pantermüller, <i>Lotta Levoton ja suuri kanikaaos</i> lastenromaani	keskitasoinen
 Andy Stanton, <i>Olet ilkimys, herra Gummi!</i> lastenromaani	keskitasoinen
Jo Nesbø, <i>Tohtori Proktorin pierupulveri</i> lastenromaani	keskitasoinen
Noora Kunnas, <i>Kaheli sakki ja kauhujen kaappi</i> lastenromaani	keskitasoinen
 Jeff Kinney, <i>Neropatin päiväkirja</i> lastenromaani	keskitasoinen
Dav Pilkey, <i>Kapteeni Kalsari</i> -sarja lastenromaani	keskitasoinen

Arviointi: Kaverin palaute

..... palaute

Palautteen antajan nimi

Annoit muille puheenvuoron.

Esitit hyviä mielipiteitä.

Kannustit ja kehuit muita.

Oman työskentelyn arviointi

Keskityin lukemiseen.

Kuuntelin muita.

Osallistuin keskusteluun.

Pidin kirjan tunnelmasta.

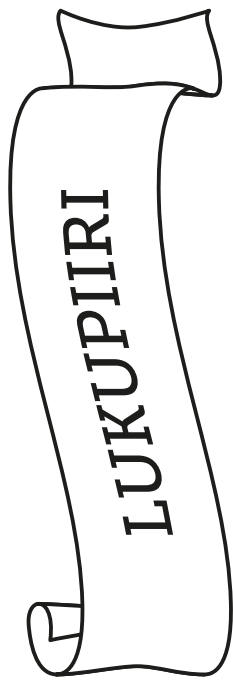
Tein tehtävät huolellisesti.

Lukupiirissä onnistuin

.....

Minun pitää vielä harjoitella

.....

Tämän lukupiirivihkon omistaa:

Lukupiiriin jäsenet:

Kirjan nimi:

Kirjailija:

Luku-urakat

päivämäärä

sivut

1. luku-urakka

2. luku-urakka

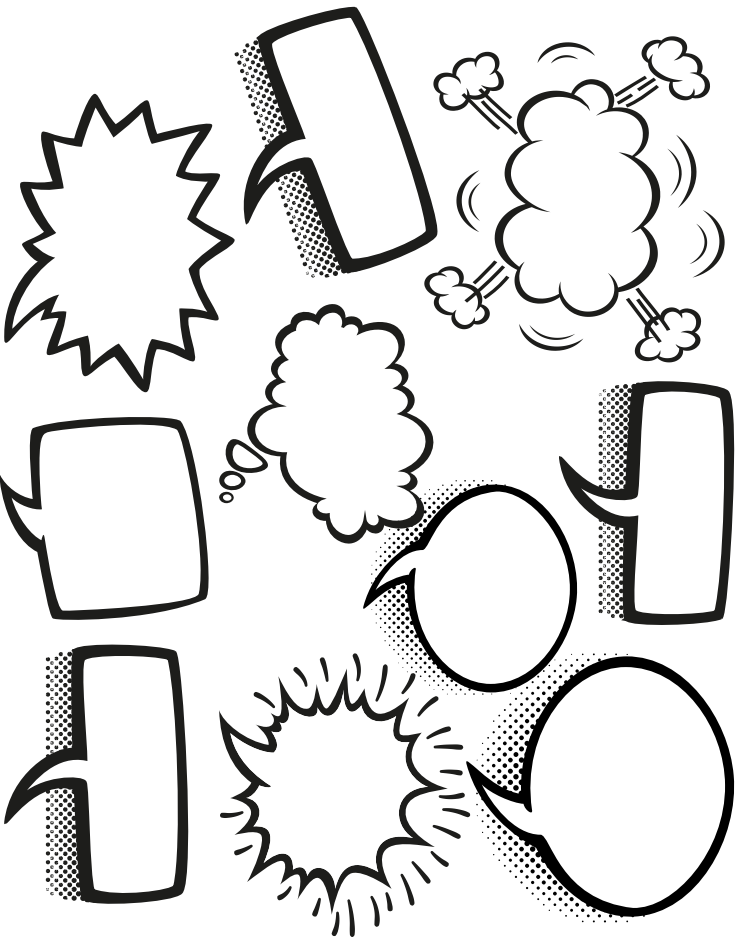
3. luku-urakka

4. luku-urakka

Ensimmäinen luku-urakka

Kerää lukemastasi kymmenen päähenkilöön liittyvää sanaa. Sanat voivat liittyä päähenkilön ajatuksiin, ulkonäköön, luonteeseen tai perheeseen. Kirjoita ne muistiin.

Päähenkilön nimi:

Esitellä sanan muille *Hassut vastaukset* -leikin avulla. Jokainen esittää vuorollaan kysymyksen muille. Muut vastaavat niin, että jossakin kohtaa vastauksessa on jokin oman lukupiirivihkon sanoista. Kysyjä yrittää arvata, mikä sana on kyseessä.

2

Ajatuksiani kirjasta

Montako palloa annat? Väritä.

- Pidin kirjan päähenkilöstä.
- Kirjassa oli mielenkiintoisia tapahtumapaikkoja.
- Kirjassa oli hyvä juoni.
- Pidin kirjan tunnelmasta.
- Kirjan teksti oli minulle sopivaa.
- Kirjaa oli mukava lukea.

Mikä oli kirjan paras kohta?
Perustele vastauksesi.

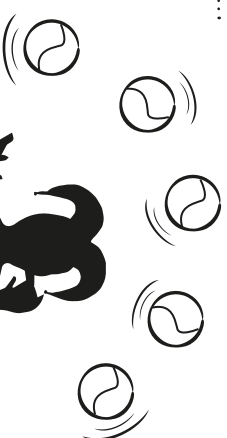
.....

.....

.....

.....

Väritä palloja sen mukaan, mitä pidit kirjasta.

7

Nejäs luku-urakka

Valitse kirjasta kolme kohtaa ja väritä köysi kohdan tunnelmaa kuvaavilla väreillä.

1. kohta s. tunnelma

2. kohta s. tunnelma

3. kohta s. tunnelma

Lukekaa valitsemanne kohdat muille ja perustelkaa värivalintanne.

Toinen luku-urakka

Jatka virkkeit loppuun.

Hauskin kohta tähän mennessä on, kun

Mielenkiintoisin tapahtumapaikka on

koska

Merkitse rastilla sopiva kohta.

Kirjan juoni on

- mielenkiintoinen.
 mainio.
 merkittävä.
 joku muu, mikä?

Kirjan sivulla 10 on

- sulavia sanoja.
 lentäviä letkautuksia.
 villejä virkeitä.
 jotain muuta, mitä?

Kirjan päähenkilö on

- tosi hauska.
 aika tavallinen.
 tosikko.
 joku muu, mikä?

Yksi lukupiiristä menee luokan ulkopuolelle. Muut valitsevat sillä aikaa yhden kirjan tapahtumapaikan, jossa toimivat pantomiimina. Ulos mennyt kutsutaan sisään, ja hän yrittää arvata, mistä tapahtumapaikasta on kyse.

Kolmas luku -urakka

Etsi lukemastasi erilaisia sanoja.

Hassuja sanoja

Outoja sanoja

Puhumista kuvaavia
sanoja

Liikkumista ilmaisevia
sanoja

4

Keksi hassunkurisia virkkeitä tai runo löytämästäsi sanoista.
Voit taivuttaa ja lisätä sanoja.

Esimerkiksi:

Nilviö kailotti Punkerolinnulle vimmattuja
hyrskymyrskyjä.

Esitäkää virkkeet tai runo eläytyen johonkin
tunteeseen (esimerkiksi iloisesti, surullisesti,
vihaisesti, hämmästyneesti).

5

Lukuklaanin Tähestäjät

Katso
lukupiiriohjeet
sivuilta 7–8.

Lukuklaanin Tähestäjät -lukupiirissä on kirjoja, joissa lapset ratkovat erilaisia arvoituksia, ongelmia tai jopa rikoksia. Kirjoissa nokkelat päähenkilöt selvittävät ongelmia omin neuvoin, yhteistyössä kaverin tai kaveriryhmän kanssa. Lukija voi lukiessaan yrittää itse ratkaista tarinan ongelman tekstissä annettujen vihjeiden perusteella.

Lukupiirissä on sekä helppolukuisia että haastavia kirjoja. Lukupiirikirjojen esittelytekstit ovat luettavissa osoitteessa www.lukuklaani.fi.

Tähestäjien lukupiirimuistikirja tulostetaan kaksipuoleisena ja taitellaan A6-kokoon katkoviivojen mukaan. Lopuksi sivujen yläreunat leikataan auki katkoviivaa pitkin.

Lukupiiriin voidaan valita myös muita kiinnostavia kirjoja tai vinkata lisää luetavaa samasta aihepiiristä. Liite 14 *Tähestäjien lukupiirikirjat ja muita kirjavinkkejä* voidaan tulostaa luokan seinälle.

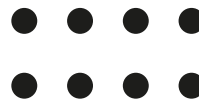
Kysykää lisää kirjavinkkejä kirjastosta!

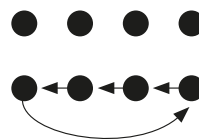
Harjoitellaan omien ajatusten esittämistä

Ennen lukupiirin aloittamista voidaan virittäytyä *Tähestäjät*-lukupiirin aihepiiriin liitteen 13 tekstin avulla. Teksti on katkelma kirjailija Anna Janssonin kirjasta *Taskuvaras*. Tekstikatkelman avulla harjoitellaan omien ajatusten esittämistä. Korostetaan oppilaille, että kysymyksiin ei ole oikeita tai vääriä vastauksia, sillä jokainen lukija kokee lukemansa omalla tavallaan. Tavoitteena on saada aikaan luetusta tekstistä monipuolista ja vilkasta keskustelua.

Lukupiirin vetäjä lukee tekstin ensin ääneen tai oppilaat lukevat tekstin itsenäisesti. Tekstin lukemisen jälkeen oppilaat muodostavat kaksi riviä niin, että seisovat parin kanssa vastakkain.

Lukupiirin vetäjä esittää kysymyksen, josta oppilaat keskustelevat parinsa kanssa. Annetun merkin jälkeen keskustelu päättyy ja parit vaihtuvat. Toinen rivi pysyy paikoillaan ja toisen rivin ensimmäinen siirtyy oman rivinsä viimeiseksi.

Lopuksi voidaan vielä yhdessä keskustella siitä, millaisia ajatuksia teksti herätti.

Kysymykset keskusteluharjoitukseen

1. Mitä ajattelet Emilistä?
2. Mitkä asiat tekevät henkilöistä epäilyttäviä?
3. Millaiset asiat tekevät tunnelmasta jännittävän?
4. Kuka on mielestäsi syyllinen?
Kerro, miksi epäilet juuri häntä.
5. Ketä olet joskus vakoillut?

Harjoituksen jälkeen tekstin käsittelyä voidaan jatkaa toimintavinkkien avulla.

Taskuvaras

Juuri silloin Ubben äiti ryntäsi ulos lelu-kaupasta, jossa Roger työskenteli. Hän etsi jotain maasta. Emil näki, että hän oli poissa tolaltaan. Ulkona oli kylmä, eikä Ubben äiti ollut ehtinyt laittaa takkiaan kiinni.

– Mitä äiti tekee täällä? Ubbe kummas-teli.

Pojat katsoivat huolellisesti kumpaankin suuntaan ja ylittivät kadun.

– Minä en usko tätä, Ubben äiti huu-dahti nähdessään heidät. – Olin lelu-kaupassa ostamassa joululahjoja. Mutta kun aioin maksaa, kukkaroni oli poissa. Jonkun on täytynyt varastaa se!

– Ja kaikki rahat? Ubbe kysyi.

Hän ei uskonut, että se oli mahdollista. Silloinhan sen olisi täytynyt tapahtua ai-van äskettäin.

– Ja kaikki rahat. Onneksi kaupassa sat-tui olemaan poliisi. Tein heti ilmoituksen varkaudesta.

– Milloin näit kukkarosi viimeksi? Emil kysyi.

– Juuri ennen kuin menin kauppaan. Katsoin, paljonko minulla oli rahaa. Sitä oli tasan viisisataa kruunua, Ubben äiti vastasi ja pillahdi itkuun. – Sen piti riittää kaikkiin joululahjoihin.

– Rahat löytyvät vielä, saatpa nähdä, Ubbe vakuutti. – Emil on mestari ratko-maan arvoituksia. Hänellä on jopa etsivä-toimisto.

Emil nolostui hieman.

– Minä teen parhaani, hän sanoi.

– Mutta en lupaa mitään. Keitä kaupassa oli yhtä aikaa kanssasi?

Ubben äiti mietti.

– Ensin sinne tuli taikuri. Hänen ni-mensä oli Pokkus, kuulin sen, kun hän puhui jonkun kanssa kännykällään. ”Hei, täällä on Pokkus”, hän sanoi. Hänellä oli korkea hattu ja musta viitta. Hän oli ta-vattoman kohtelias ja ystävällinen.

Emil vihelsi. He olivat tavanneet Pok-kuksen äskettäin.

– Keitä muita?

– Roger Räyhämäki, poika joka on töissä lelukaupassa, Ubben äiti kertoi. – Ja sitten se omituinen nainen, joka puhuu itseksensä.

– Höpsö-Hilda? Ubbe kysyi.

– Niin, siksihän häntä kutsutaan, nyt muistankin. Hän tiedusteli, voisivatko liikkeen nuket tulla viettämään joulua hä-nen luokseen. Hän lupasi tuoda ne takai-sin tapaninpäivänä. ”Täytyyhän niidenkin saada pitää joskus hauskaa”, hän sanoi. Roger vastasi siihen, että Höpsö-Hilda voisi ostaa ne.

– Mitä Hilda silloin sanoi? Emil uteli.

– Hän kysyi, paljonko nuket maksoivat, ja laski pulloista saamansa rahat, mutta ne eivät riittäneet alkuunkaan, Ubben äiti sanoi ja pyyhki kyyneleensä nenäliinalla. – Tämä on ihan kamalan surullista!

Anna Jansson, *Taskuvaras*.

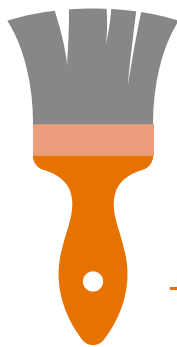
Suomentaja Sirkka-Liisa Sjöblom. Gummerus 2013.

Vinkkejä tekstin käsittelyyn

Kuvitustehtävä

Epäilyttävä henkilö

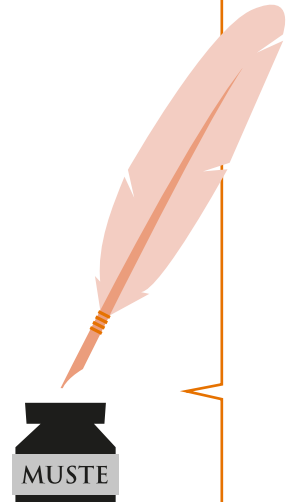
Piirrä kuva henkilöstä, jota epäilet syylliseksi. Kirjoita kuvan ympärille asioita, jotka herättivät epäilyksesi.

Kirjoitustehtävä

Kolme kiperää kysymystä

Keksi kolme kysymystä kullekin epäillylle henkilölle.

Vuorovaikutusharjoitus

Salapoliisi kyselee

- Muodostakaa 4–5 hengen ryhmät.
- Valitkaa roolit: salapoliisi Emil, Höpsö-Hilda, poliisi, Roger Rähämäki, taikuri Pokkus.
- Salapoliisi Emil haastattelee henkilöitä ja yrittää selvittää, kuka paikalla olleista henkilöistä on varas.
- Roolihahmot keksivät omat vastaukset Emilin kysymyksiin.

Tähestäjien lukupiirikirjat ja muita kirjavinkkejä

Tähestäjien lukupiirikirjat

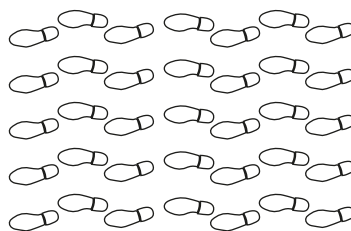
Aino Havukainen & Sami Toivonen, Tatu ja Patu etsivinä: Tapaus Puolittaja kuvakirja	2
Johanna Hulkko, Geoetsivät ja rahakäärön arvoitus lastenromaani	2
Siri Kolu, Me Rosvolat lastenromaani	3
Jukka Laajarinne, Multakutri ja suon salaisuus kuvakirja	1
Katarina Mazetti, Varjoja ja vakoojia lastenromaani	3
Jukka-Pekka Palviainen, Allu ja salainen ihailija lastenromaani	2
Aila Savisaari, Ponku, Peetu ja rikotun repun keissi lastenromaani	2
Martin Widmark, Muumion arvoitus lastenromaani	2

Muita Tähestäjät-teemaan sopivia kirjavinkkejä

Roald Dahl, Kuka pelkää noitia lastenromaani	3
Anna Jansson, Emil Wern tutkii -sarja lastenromaani	2
Anneli Kanto, Kulkurikaksikko lastenromaani	2
Katarina Mazetti, Seikkailuserkut -sarja lastenromaani	3
Paula Noronen, Tagli ja Telle -sarja lastenromaani	2
Timo Parvela, Paten kalastuskirja lastenromaani	2
Kalle Veirto, Etsivätoimisto Henkka & Kivimutka -sarja lastenromaani	2
Netta Walldén, Rubenin tutkimuksia -sarja lastenromaani	3
Martin Widmark, Kauhuagentti Nelli Rapp -sarja lastenromaani	1

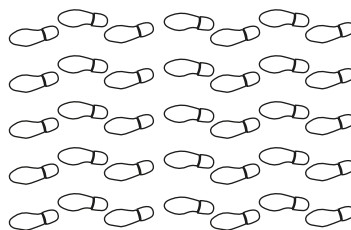
Kuinka monta tähteä annat kirjalle? Värä. _____

Pohitkaa yhdessä, miten onnistuete lukupiirissä. Luekaa väite. Värätkää jäljet kohtaan, joka sopii teihin. Ei sovi. Niin ja näin. Sopii erinomaisesti.

Me lukupiirissä

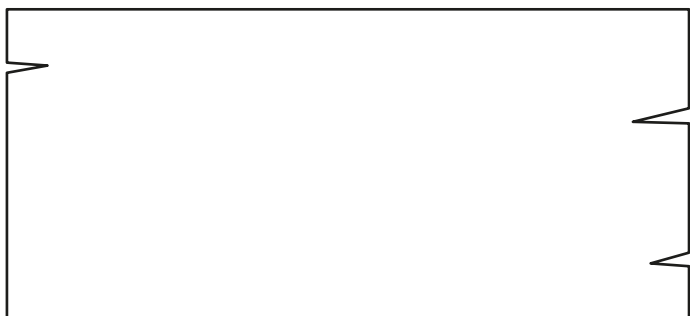
Pohdi, miten sinä onnistuit lukupiirissä. Lue väite. Värä jäljet kohtaan, joka sopii sinun. Ei sovi. Niin ja näin. Sopii erinomaisesti.

Minä lukupiirissä

2. taite

1

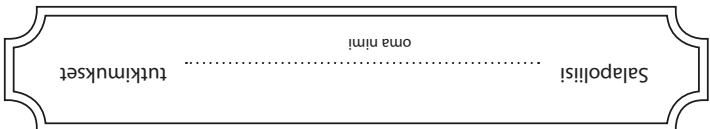
Ryhmälaisten sormenjäljet: _____

Lukupiirini kuuluvat: _____

Kirjassa on yhteensä _____ sivua.

Kirjailija: _____

Kirjan nimi: _____

LUKUPIIRI

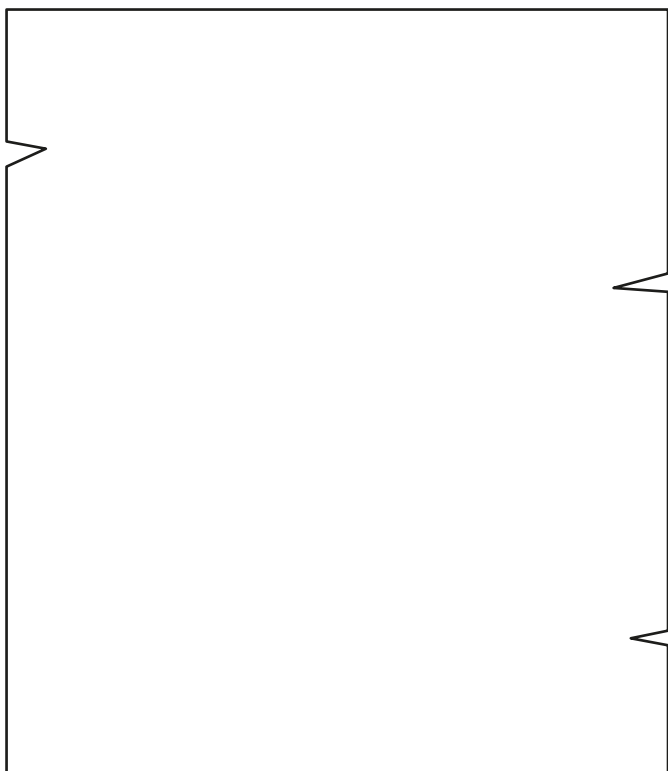
1. taite

Toinen luku-urakka

Tee etsintäkuulutus jostakin kirjan epäilyttävästä henkilöstä.

**SALAPOLIISITARINOISSA
SYLLISIÄ VOIDAAN ETSIÄ
ETSINTÄKUULUTUKSEN AVULLA.**

4

Tuntomerkit: _____

Nähty viimeksi: _____

Luonne: _____

Tavoite: _____

Lisätietoja: _____

Tutkikaa etsintäkuulutuksia. Pohtikaa, mikä tekee henkilöstä epäilyttävän.

5

Esitellään kirjoittamanne ajatukset toisillenne. Kertokaa, mitä mieltä olette kirjan loppuratkaisusta.

.....

.....

.....

.....

.....

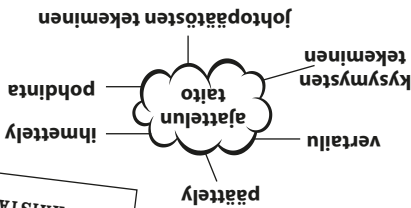
.....

.....

.....

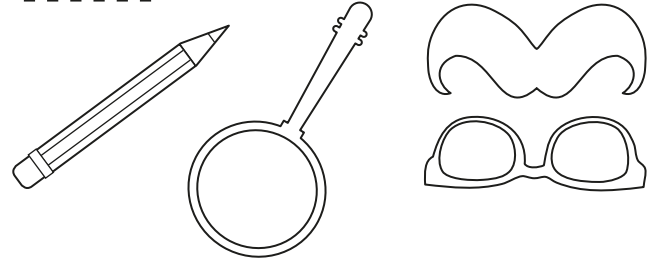
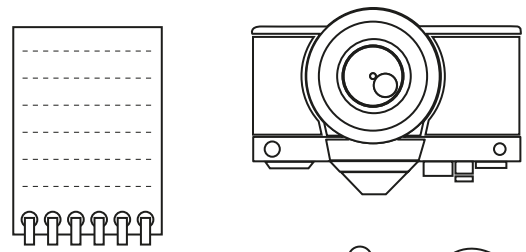
.....

.....

SALAPOLIISI KÄYTTÄÄ AJATTELUN TAITOJA RATKAISTAKSEEN ONGELMIA.

Neljäs luku-urakka

.....	4. luku-urakka
.....	3. luku-urakka
.....	2. luku-urakka
.....	1. luku-urakka

päivämäärä sivut

Luku-urakat

Kolmas luku-urakka

SALAPOLIISIN TÄRKEÄ TYÖKALU ON KAMERA.

Piirrä kuva, jonka ottaisit jostakin kirjan tapahtumapaikasta.

Esitellään kuvat toisillenne ja arvatkaa, mitä paikkaa kuva esittää. Kertokaa, miten tapahtumapaikka liittyy kirjan tapahtumiin.

Ensimmäinen luku-urakka

SALAPOLIISIT LÖYTÄVÄT USEIN VIHJEITÄ ESINEIDEN AVULLA.

Piirrä kolme esinettä, jotka kuuluvat jollekin kirjan henkilölle. Kirjoita, mitä tietoa saat selville henkilöistä esineiden avulla.

.....
.....
.....
.....

Esitellään esineet ja kertokaa tietonne.

Lukuklaanin Vaeltajat

Lukuklaanin Vaeltajat -lukupiirissä on fantasiakirjoja ja kirjoja, joiden tapahtuma-aika sijoittuu menneisyyteen tai tulevaisuuteen. Lukupiirissä on sekä helppolukuisia että haastavia kirjoja. Lukupiirikirjojen esittelytekstit ovat luettavissa osoitteessa www.lukuklaani.fi.

Vaeltajien lukupiirikirjanmerkki tulostetaan kaksipuoleisena ja taitellaan katkoviivoja pitkin kirjanmerkiksi.

Lukupiiriin voidaan valita myös muita kiinnostavia kirjoja tai vinkata lisää luettavaa samasta aihepiiristä. Liite 17 *Vaeltajien lukupiirikirjat ja muita kirjavinkkejä* voidaan tulostaa luokan seinälle.

Kysykää lisää kirjavinkkejä kirjastosta!

Harjoitellaan ennakointia

Ennen lukupiirin aloittamista voidaan virittäytyä *Vaeltajat* -lukupiirin aihepiiriin liitteen 16 tekstin (s. 42–43) avulla. Teksti on katkelma kirjailija Magdalena Hain fantasiakertomuksesta *Maggelluksen maa*, joka on kokonaisuudessaan luettavissa ja kuunneltavissa osoitteessa www.lukuklaani.fi. Sieltä löytyvät myös kertomukseen liittyvät tulostettavat värityskuvat.

Tekstikatkelman avulla harjoitellaan ennakoivaa lukemista ja kerrotaan, millaisia ajatuksia luettu teksti herättää. Korostetaan oppilaille, että kysymyksiin ei ole oikeita tai väriä vastauksia, vaan niiden tehtävänä on saada lukija pohtimaan ja jakamaan omaa lukukokemustaan.

Lukupiirin vetäjä lukee tekstin ääneen pysähtyen aina kysymyksen kohdalla. Lukijoille annetaan jokaisen kysymyksen jälkeen hetki aikaa kirjoittaa muistiin omia ajatuksiaan. Kun teksti on luettu kokonaan, voidaan keskustella siitä, millaisia ajatuksia teksti herätti.

Harjoituksen jälkeen tekstin käsittelyä voidaan jatkaa toimintavinkkien avulla.

Portin läpi

Eveliina sulki silmänsä ja astui portin läpi.

Kun hän avasi ne, hän huomasi tuijottavansa suoraan valta-
van, mustakarvaisen yksisarvisen vihaisesti värisevään, polttavaa
ilmaa puhisevaan turpaan. ”Varo!” Artur tömähti päin Eveliinaa
ja kaatoi tämän heinikkoon juuri, kun yksisarvisen keittolauta-
sen kokoinen kavio suhahti siitä, missä Eveliina oli seisonut.

Yksisarvinen teutaroi. Sen silmät olivat raivokkaan punaheh-
kuiset ja sen karva kiiksi julmasti. Kierteisenä kasvava otsasarvi
oli melkein metrin pituinen ja kimalsi hopeaa. Sen selästä, lapa-
luiden kohdalta, kasvoi pari suuria, huikean kauniita, pikimustia
siipiä.

”Eikö yksisarvisen kuuluisi olla kilttejä?” Artur huudahti.
Eveliina huokasi. ”En tiennytkään, että niillä on siivet!” Artur
mulkaisi häntä kuin hullua. Toiset lapset kyyristelivät hieman
kauempana, suuren, sammalpeitteisen kiven takana. Eveliina
tarttui Arturia hihasta. ”Katso. Ei se ole vihainen, vaan kipeä.”

Arturkin katsoi yksisarvista tarkemmin.

”Se arastelee toista takakaviotaan”, Eveliina jatkoi. ”Meillä
kävi sama tallilla yhden tamman, Vaniljasokerin, kanssa. Sillä oli
tarttunut kivensiru kavioon. Se vain potki ja yritti purra kaikkia,
koska sillä oli niin surkea olo. Katso!”

Kun yksisarvinen kohotti kipeää takajalkaansa, lapset näkivät,
kuinka sen kaviossa kimalsi jokin punainen. Kiven takana piilot-
televat lapset kurrottivat kaulaansa nähdäkseen, mikä se oli.

”Onko se lasia?” Kai huusi.

”Ei”, Faruq, joka näki kavion parhaiten siitä, missä kyykisteli,
vastasi: ”Se on jotain kovempaa, niin kuin palanen jalokiveä.”

”Rubiinin sirpale!” Eveliina oivalsi hämmästyneenä. ”Ei ihme,
että se tekee kipeää.”

Yksisarvinen tömisteli raivoissaan ja yritti potkaista Eveliinaa
ja Arturia, jotka pyörivät sen kavioden alta kauemmas.

1. Mitä portin
takana mahtoi olla?
Minneköhän Eveliina
saapui?

2. Mikä olisi sinun
ensimmäinen
ajatuksesi, jos näkisit
yksisarvisen?

3. Mikähän yksisarvista
vaivaa?

4. Mitä sinä tekisit, jos
olisit Eveliina tai Artur?

”Sirpale on otettava pois!” Eveliina kiljaisi väistäessään yksisarvisen hyökkäystä. Artur nyökkäsi.
”Minä teen sen. Harhauta sitä.”

Vaikka hänen jalkansa vapisivat ja suu tuntui hiekkapaperilta, Eveliina nousi jaloilleen. Hän muisti, mitä tallilla oli sanottu. Hevosten kanssa piti olla määrätietoinen ja rauhallinen. Hevoset olivat laumaeläimiä ja kunnioittivat sitä, joka käyttäytyi kuin lauman johtaja. Eveliina toivoi, että myös yksisarviset olisivat laumaeläimiä.

”Ihan rauhassa...” Eveliina kuuli, kuinka hänen äänensä vapisi. ”Ssh...” Eveliina kohotti kätensä. Yksisarvinen oli paljon suurempi kuin yksikään hevonen, jonka Eveliina oli eläissään nähnyt. Sen sieraimista tuhahti kuumaa ilmaa ja sen silmät pyörähtelivät kuopissaan. Se lopetti teutaroimisen

tuijottaessaan outoa tyttöä, joka ei vaikuttanut lainkaan pelkäävän sitä.

Samaan aikaan Artur ryömi lähemmäs yksisarvisen haavoittunutta takajalkaa. Kiven takana kolme muuta pidättivät hengitystään. ”Tämä on ihan hullua”, Kai mutisi. Mitä pidempään yksisarvinen seisoi aloillaan, sitä varmemmaksi Eveliina tuli. Se *oli* melkein kuin hevonen. Eveliina nousi varpailleen, niin että ylettyi silittämään suurta turpaa.

Samaan aikaan Artur ojensi kätensä, ja kun yksisarvinen kohotti kipeän kavionsa maasta, Artur nykäisi rubiininsirpaleen irti. Yksisarvinen ei edes hätkähtänyt. Mutta sen silmiin tuli äkkiä lempeä ilme ja se antoi Eveliinan silittää turpaansa. Eveliina hymyili.
”Minä tiesin, että sinä olit kiltti.”

Yksisarvinen hörähti lempeästi. Aiemmin punaisena hohtaneet silmät olivatkin kauniin kullanruskeat.

”Kiitos”, yksisarvinen sanoi matalalla, hevosmaisella äänellä.

Eveliina henkäisi: ”Sinä osaat puhua!”

Magdalena Hai, *Magelluksen maa*. Kopiosto 2017.

5. Miten luulet Eveliinan onnistuvan?

6. Mitähän seuraavaksi tapahtuu?

Väritä kuvat. Haluatko tietää lisää Eveliinan, Arturin ja muiden henkilöiden seikkailuista? *Portin läpi* on katkelma Magdalena Hain fantasiakertomuksesta *Magelluksen maa*. Voit lukea tai kuunnella koko kertomuksen osoitteessa www.lukuklaani.fi.

Eveliina

Artur

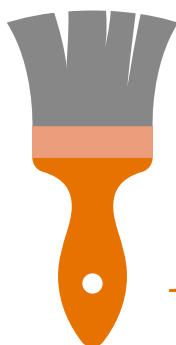
Vinkkejä tekstin käsittelyyn

Kuvitustehtävä

Hurjistunut yksisarvinen

Kuuntele tai lue kuvaus hurjistuneesta yksisarvisesta.

Piirrä yksisarvinen mahdollisimman tarkasti.

Kirjoitustehtävä

Hahmo fantasiamaailmasta

Kirjoita kuvaus siitä, millaisen hahmon tai henkilön voisit nähdä, kun astut portista fantasiamaailmaan.

- Aloita kuvaus virkkeellä
Suljin silmäni ja astuin portin läpi.
- Kuvaile hahmoa tai henkilöä ainakin viidellä virkkeellä. Voit käyttää apunasi seuraavia kysymyksiä:
Miltä se näyttää?
Miltä se tuoksuu tai haisee?
Miten se äänтелеe? Miten se liikkuu?
Millainen se on luonteeltaan?
- Lopeta kuvaus kertomalla, mikä yllättävä taito hahmolla tai henkilöllä on.

Vuorovaikutusharjoitus

Portin läpi

- Muodostakaa 3–4 henkilön ryhmä. Kuvitelkaa, että astutte portista, joka johtaa tavallisesta maailmasta aivan toisenlaiseen maailmaan.
- Aloittakaa esitys niin, että laitate silmät kiinni ja astutte portin läpi.
- Esittäkää elein, ilmein ja sanoin, millaiseen maailmaan astutte.
Mitä näette? Mitä haistatte? Mitä kuulette? Millainen tunnelma on?
- Lopettakaa esitys keksimällä, mitä päätätte tehdä.
Palaatteko takaisin tavalliseen maailmaan vai jatkatteko matkaa pidemmälle?

helppolukuinen

keskitasoinen

haastava

Vaeltajien lukupiirikirjat ja muita kirjavinkkejä

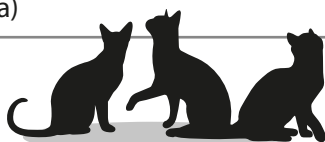
Vaeltajien lukupiirikirjat

Maijaliisa Dieckmann, <i>Väläys pimeässä</i> lastenromaani (historia)	
Vuokko Hurme, <i>Kiepaus</i> lastenromaani (fantasia)	
Mauri Kunnas, <i>Koiramäen Suomen historia</i> kuvakirja	
Emilia Lehtinen, <i>Prinsessa Wilhelmiina ja kohtalon lantti</i> runokirja	
Roope Lipasti, <i>Viikinkisolmu</i> lastenromaani (historia)	
Timo Parvela, <i>Kepler 62: Kirja yksi, Kutsu</i> lastenromaani (scifi)	
Sari Peltoniemi, <i>Taivazalan joutsen</i> lastenromaani (fantasia)	
Salla Simukka, <i>Sisarla</i> lastenromaani (fantasia)	

Muita Vaeltajat-teemaan sopivia kirjavinkkejä

Reetta Aarnio, <i>Maan kätkemät</i> lastenromaani (fantasia)	
Sini Ezel, <i>Aavikkohaukka</i> lastenromaani (fantasia)	
Magdalena Hai, <i>Kerjäläisprinsessa</i> lastenromaani (fantasia)	
George Martin, <i>Jäälohikäärme</i> lastenromaani (fantasia)	
Kreetta Onkeli, <i>Ahmattien yö: Kekriseikkailu</i> lastenromaani (historia)	
Jo Salmson, <i>Tam kerjäläispoika</i> lastenromaani (fantasia)	
Tuutikki Tolonen, <i>Mörkövahti</i> lastenromaani (fantasia)	
Ilon Wikland, <i>Pitkä, pitkä matka</i> lastenromaani (historia)	

Valitse kirjasta kohta, joka on mielestäsi jollain tapaa merkittävä.

Merkitse kohta ja valmistaudu lukemaan se ääneen lukupiiriläisillesi.

Millainen kohta on?

- hauska
 pelottava
 jännittävä
 surullinen
 iloinen
 joku muu, mikä?

.....

Miitä sivulta kohta löytyi?

Sivulta

Anna kirjalle tähtiä.

Lukekaa valitsemanne kohdat toisillenne ja kertokaa, miten ennustuksenne lopusta toteutuivat.

47

6

LUKUPIIRI

Minun nimeni:

Kirjan nimi:

Kirjailija:

Kirjassa on sivuja yhteensä:

Lukupiiriini kuuluvat:

.....

.....

Luku-urakat

päivämäärä sivut

1. luku-urakka -

2. luku-urakka -

3. luku-urakka -

4. luku-urakka -

1. taite

1

Arviointi

Minä lukupiiriläisenä

Pohdi, miten sinä onnistuit lukupiirissä. Lue väite. Väritä lippujono kohtaan, joka sopii sinuun.

Ei sovi. Niin ja näin. Sopii erinomaisesti.

Luin luku-urakkani ajoissa.

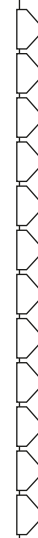
Tein tehtävät huolella.

Keskustelin ja kuuntelin muita.

Toimin asiallisesti lukupiirissä.

Onnistuin lukupiirissä hyvin.

Me lukupiiriläisinä

Pohtikaa, miten onnistuitte lukupiirissä. Lukekaa väite. Väritä lippujono sopivaan kohtaan.

Ei sovi. Niin ja näin. Sopii erinomaisesti.

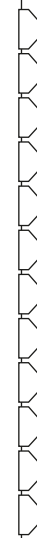
Jokainen sanoi mielipiteensä.

Kaikkia kuunneltiin.

Mielipiteet perusteltiin.

Lukupiiri teki sitä, mitä pitikin.

Lukupiiri onnistui hyvin.

3. taite

7

Ensimmäinen luku-urakka

Valitse lukemastasi kiinnostavin hahmo. Piirrä sen kuva. Kirjoita kuvan ympärille sanoja, jotka kuvailevat hahmoa.

Esitellään hahmot lukupiirissä muistiinpanojen avulla.

2. taite

2

Toinen luku-urakka

Piirrä kartta kirjan tapahtumapaikoista.

Vertailkaa ja täydentäkää piirtämiänne karttoja.

3

Kolmas luku-urakka

Kirjoita listaan asioita, jotka kirjan maailmassa ovat erilaisia kuin sinun maailmassasi.

Vertailkaa ja täydentäkää listojanne.

4

Neljäs luku-urakka

Ennen kun luet kirjan loppuun, ennusta, kuinka se päättyy.

Ennustukseni kirjan lopusta:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ennustukseni

toteutui täydellisesti.

toteutui osittain.

meni täysin pieleen. Jatkuu →

5

VINKKEJÄ TIETOKIRJOJEN KÄSITTELYYN

Lukuklaanin tietokirjatehtävät sopivat monenlaisten tietokirjojen käsittelyyn. Tehtävissä on tavoitteena syventää lukijan lukukokemusta, auttaa lukijaa kysymään hyviä kysymyksiä sekä pohtia omia ennakkokäsityksiä suhteessa kirjan kertomaan.

Tietokirjoja tutkimalla opitaan kriittistä lukutaitoa sekä tiedon arviointia.

Luettavien kirjojen valinnassa on hyvä, että lapset saavat valita omasta mielestään kiinnostavia kirjoja. Oma uteliaisuus auttaa haastavankin tekstin lukemisessa. Hupsutkin valinnat voivat olla oikein hyviä.

Avaa tietokirja -tehtävät soveltuvat tietokirjojen käsittelyyn tunnilla niin, että kirjat ovat lukijoille aivan uusia. Tehtäviä voi tehdä esimerkiksi pysäkkityöskentelynä tai ne voidaan laittaa yllätyspussiin, josta tehtäviä poimitaan yksi kerrallaan.

Tutustu tietokirjaan -tehtävissä tarkoitus on ensin lukea tietokirjasta itse valittu osa. Lukemiseen ja tehtäviin varataan enemmän aikaa. *Tutustu tietokirjaan* -tehtävistä poimitaan tehtäväksi yksi tai muutama kiinnostava.

Ennen tietokirjatuntia

Tietokirjoja voidaan hankkia luokkaan koulukirjastosta tai yleisestä kirjastosta. Kirjastosta voi pyytää tietokirjavinkkejä. Kannattaa muistaa myös oppilaiden kotien kirjahyllyt.

Avaa tietokirja -tehtäviä voidaan tehdä koulussa myös parityönä, jolloin riittää yksi kirja oppilasparille. *Tutustu tietokirjaan* -tehtäviä varten jokaisella oppilaalla pitää olla oma tietokirja.

Mitä tiedät kirjan aiheesta
jo etukäteen?
Tee ajatuskartta.

Ota selville, milloin kirja
on julkaistu.
Vastaus löytyy
yleensä kirjan alusta.
Pohdi, voiko kirjassa olla
vanhentunutta tietoa.

Selaile kirjaa ja valitse yksi
mielenkiintoinen
a) kuva,
b) sivu ja
c) otsikko.

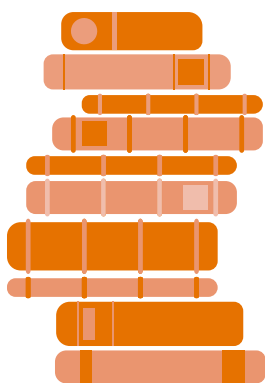

Selaile kirjaa ja valitse yksi
kummallinen
a) kuva,
b) sivu ja
c) otsikko.

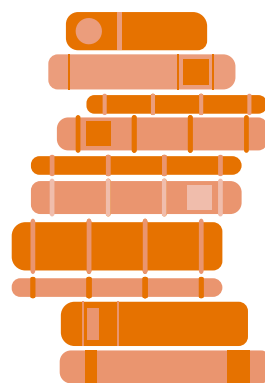
Tietokirjan alussa on yleensä **sisällysluettelo**, joka kertoo kirjan sisällöstä.

Tutki sisällysluetteloä.
Mikä kohta on sinusta kiinnostavin?

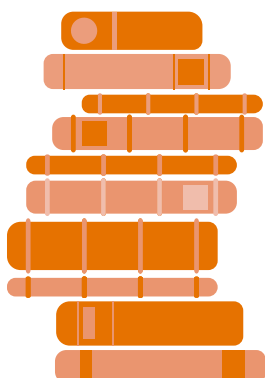

Hakemisto löytyy kirjan lopusta.

Onko kirjassasi hakemisto?
Valitse hakemistosta aihe, josta et tiedä mitään etukäteen.
Lue, mitä aiheesta kerrotaan hakemiston osoittamalla sivulla.

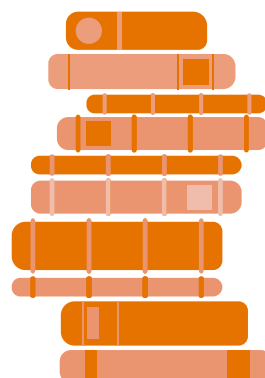

Valitse sisällysluettelon avulla tai kirjaa selaamalla luku tai alue, jonka luet kokonaan.

Kuka on kirjan tekijä?

Huom! Tietokirjalla voi olla monta tekijää.

Lue jokin kiinnostava kohta kirjasta. Pohdi, muuttuiko oma käsityksesi asiasta. Täydennä.

Luulin, että

.....

.....

.....

Kirjassa kerrottiin, että

.....

.....

.....

Mitä uutta opit? Valitse yksi asia, jonka opit kirjaa lukemalla. Täydennä.

Opin, että

.....

.....

.....

.....

Mitä haluaisit kysyä kirjan tekijältä?

.....

.....

.....

.....

.....

Valmistaudu esittelemään kirjasi lyhyesti.

Valitse kirjasta

- kiinnostavin löytämäsi tieto.
- paras löytämäsi kuva.

Mihin kirjan kohtaan (aikaan, paikkaan, tapahtumaan, ilmiöön) haluaisit mennä itse katsomaan? Voit kuvitella, että olet vaikka mikroskooppisen pieni tai matkustat ajassa tai avaruudessa. Kirjoita.

- Missä olet?
- Mitä näet?
- Mitä kuulet?
- Mitä haistat?
- Miltä tuntuu?

Missä tilanteessa kirjan tiedoista voisi olla hyötyä? Keksi ja kirjoita.

.....

.....

.....

.....

.....

Tee kirjasta tietokilpailukysymyksiä. Tee yksi kysymys, joka on mielestäsi helppo. Toinen kysymys saa olla hankala.

helppo kysymys

.....

hankala kysymys

.....

Valitse kirjasta yksi kiinnostava virke. Kirjoita se muistiin ja valmistaudu lukemaan se ääneen.

.....

.....

.....

Yhdessä: Leikkikää tietokirjoista poimittujen virkkeiden kanssa rikkinäistä puhelinta.

Valitse kirjasta jokin sellainen sana, jonka merkitystä et tiennyt.
Kirjoita sanalle lyhyt selitys.

sana:

.....
.....
.....

selitys:

.....
.....
.....

Tee ennustus, mitä kirjan aiheesta saadaan
tulevaisuudessa selville.

Tulevaisuudessa tutkijat saavat selville, että

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Kirjankin tietoon pitää suhtautua kriittisesti. Valitse kirjasta yksi sellainen asia,
josta mietit, pitääkö se oikeasti paikkansa.

Kirjassa kerrotaan, että

Tarkista kirjan tieto ja oma käsityksesi etsimällä tietoa eri lähteistä.

Tarkistin tiedon

- netistä.
- kysymällä joltakin.
- jostain toisesta kirjasta.

Löysin

- vahvistuksen kirjan tiedolle.
- ristiriitaista tietoa.

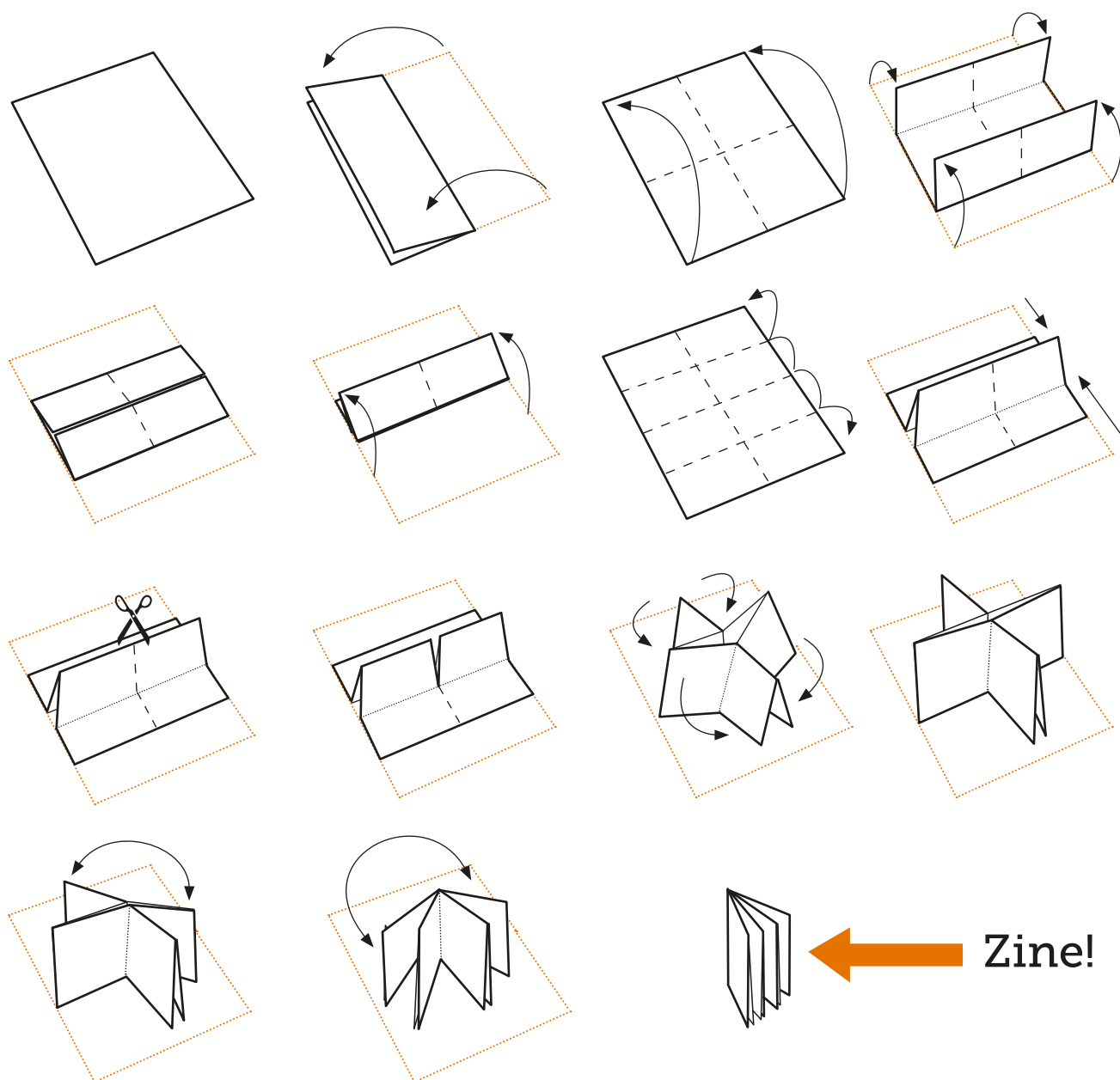
Tehdään pikkukirja eli zine

Oma pikkukirja taitellaan zine-julkaisujen tyyliin esimerkiksi A4-kokoisesta paperista alla olevan ohjeen mukaan.

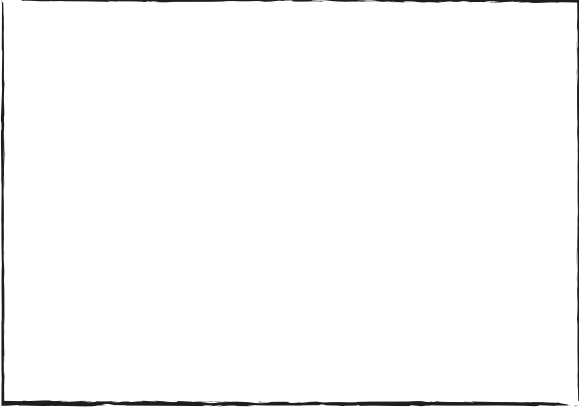
Pikkukirjaa voidaan käyttää esimerkiksi

- luettujen kirjojen käsittelyyn (liite 21).
- omien tekstien suunnitteluun: hahmon rakentamiseen (liite 22), tapahtumapaikkojen luomiseen, juonen kehittelyyn.
- oman eläintietokirjan tekemiseen (liite 23).

Taittele pikkukirja paperiarkista

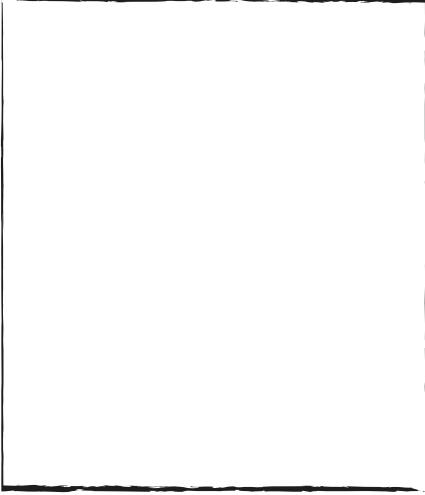

8

Oma takateksti

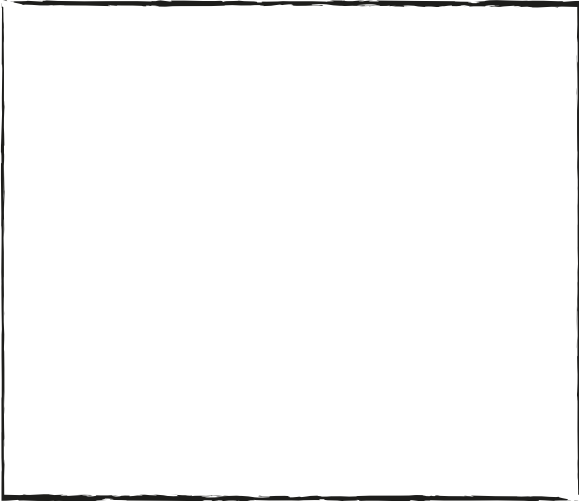
1

Kirjan nimi

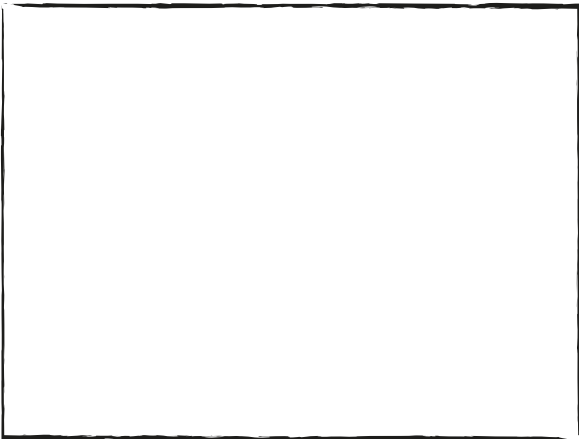
Minun nimeni:

2

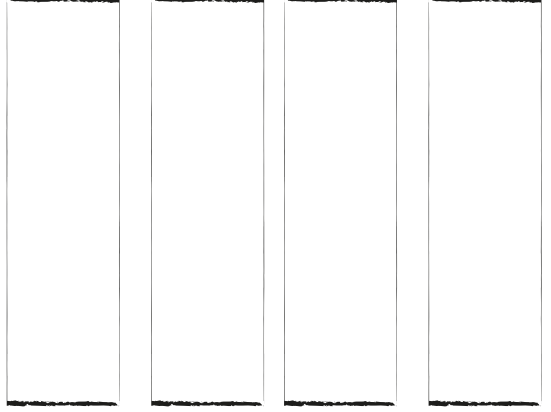
Tietoja päähenkilöstä:

3

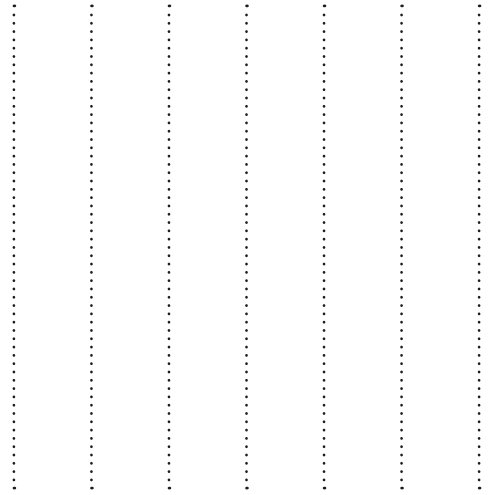
Tietoja tapahtumapaikasta:

Näitä kiinnostavia ja uusia sanoja löysin kirjasta:

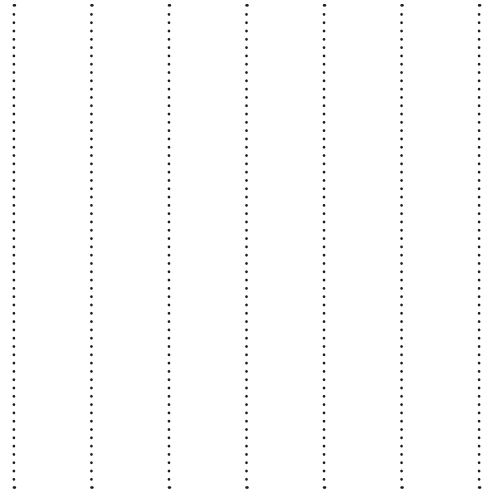
7

Kirjaa lukiessa minulle tuli mieleeni seuraavia asioita:

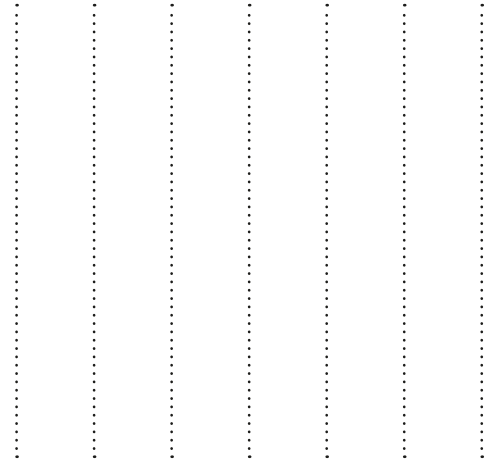
9

Päähenkilöllä on hankalaa, koska

5

Päähenkilö haluaa

4

7

Hahmo pelkää:

Seven vertical dotted lines for writing, each starting from the character icon and extending upwards.

9

Hahmo on hyvä:

Seven vertical dotted lines for writing, each starting from the 'X' mark and extending upwards.

5

Hahmo ei pidä:

Seven vertical dotted lines for writing, each starting from the hand icon and extending upwards.

4

Hahmo pitää:

Seven vertical dotted lines for writing, each starting from the heart icon and extending upwards.

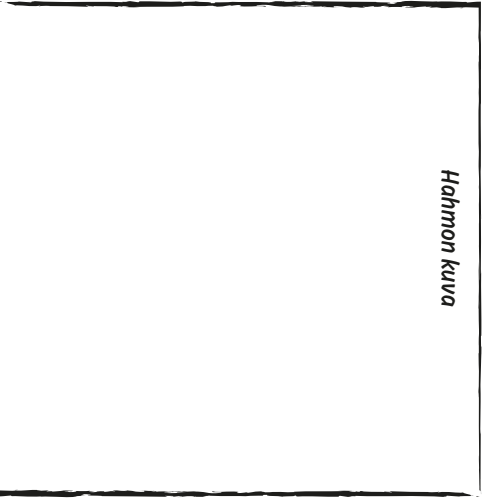
Se haluaisi:

Seven vertical dotted lines for writing.

Minun nimeni:

Seven vertical dotted lines for writing.

Hahmon kuva

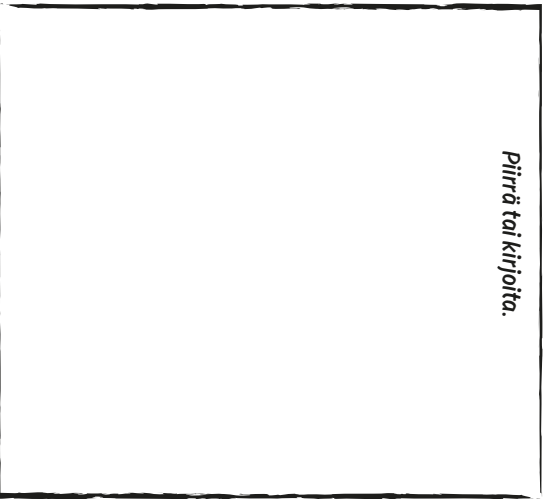

Hahmon nimi:

Seven vertical dotted lines for writing the character's name.

Tietoja hahmon asuinpaikasta:

Piirrä tai kirjoita.

Hahmon ystäviä:

Three vertical dotted lines for writing, each starting from a heart icon and extending upwards.

Hahmon vastustajia:

Three vertical dotted lines for writing, each starting from a hand icon and extending upwards.

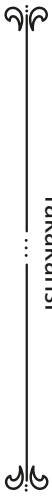
8

1

2

3

8

Takakansi

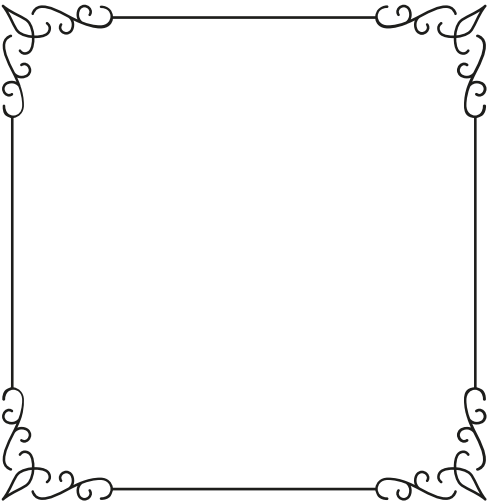

Muuta kiinnostavaa

7

1

Tietoa

.....

Tämän kirjan teki:

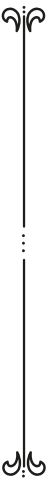
Kerrotaan, että

.....
.....
.....
.....
.....
.....

6

2

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ulkonäkö

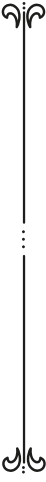

Lisäntyminen

5

3

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ravinto

Elinympäristö

.....
.....
.....
.....
.....
.....

4

LINNAPELIN OHJEET

Linnapelin avulla pelaajat voivat keskustella lukemastaan kirjasta ja kertoa omia ajatuksiaan kirjasta muille. Peli innostaa eläytymään kirjan tapahtumiin.

Ennen pelaamista

1. Tulostetaan pelipohja (sivut 60–61)
2. Tulostetaan linnakortit (liitteet 26–31). Korteille voidaan tulostaa myös tausta (liite 25) ja kopioida kortit kaksipuoleisiksi linnataustan kanssa.
3. Leikataan kortit ja ryhmitellään ne peliä varten omiin pinoihinsa: ritarikortit, tornikortit, tienviittakortit ja kruunukortit.

Linnakortteja voi käyttää myös lukupiirikeskustelussa. Niissä voi käyttää kaikkia kortteja tai valita esimerkiksi ritarikortit, kun haluaa oppilaiden keskustelemaan vain kirjan henkilöistä tai hahmoista.

Pelissä

1. Pelaajat valitsevat itselleen pelinappulan. Pelin aloittaa se, joka saa nopalla isoimman silmäluvun.
2. Pelissä edetään vuorotellen nopan silmälukujen mukaan.
3. Joutuessaan symbolin kohdalle pelaaja tekee symbolin määrämän tehtävän. Pelin symbolit tarkoittavat linnakortteja ja pelilaudalla selitetyjä symboleja.
4. Linnapelin linnan raunioihin on kätketty salainen aarre. Voittaja on se, joka pääsee ensimmäisenä aarteen luo. Aarrearkun luo pitää päästä tasasilmäluvulla.

Narri naurattaa sinua niin, että jäät paikallesi yhden heittovuoron ajaksi.

Kolikot antavat sinulle ylimääräisen heittovuoron.

Kanssapelaajasi pysäyttää sinut ja esittää kysymyksen kirjasta. Jos hän hyväksyy vastauksen, saat jatkaa matkaa. Muutoin joudut odottamaan yhden heittovuoron ajan.

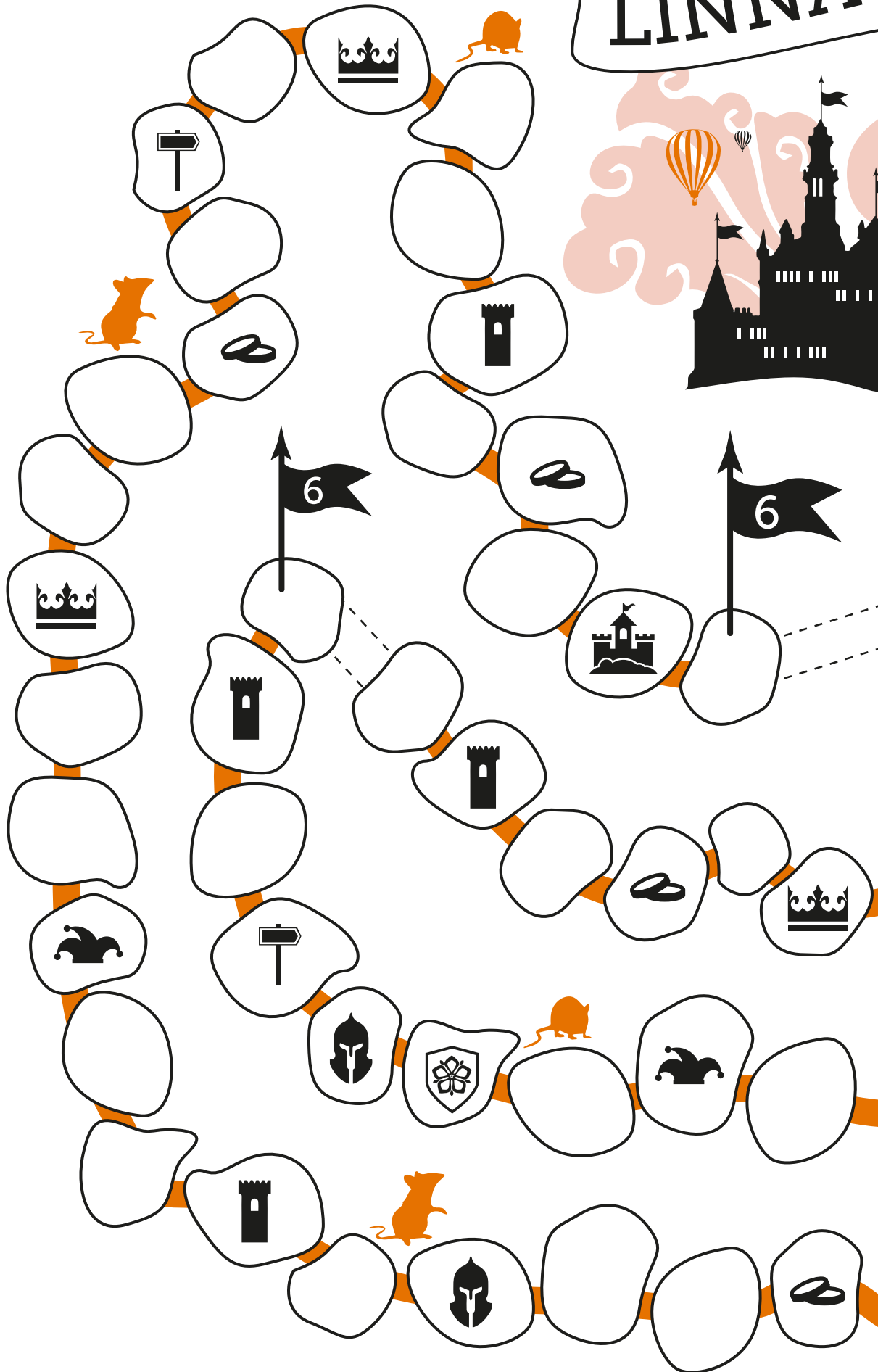

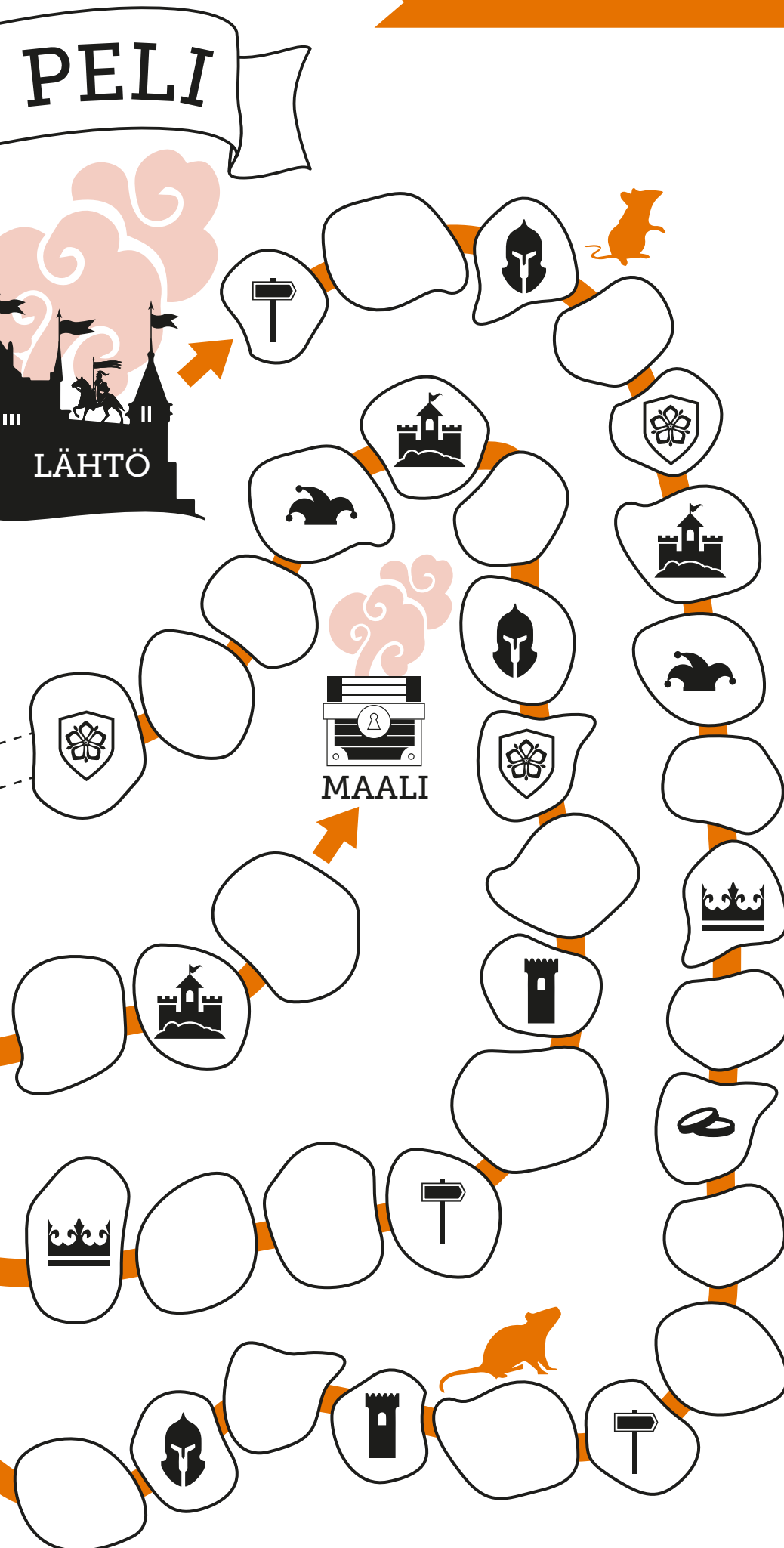
Saat jatkaa matkaa pelin reitillä olevan kuilun yli nopan silmäluvulla 6.

Valitse minkä tahansa linnakorttipakan päällimmäinen kortti ja vastaa siinä olevaan kysymykseen.

LINNA

Ritarikortit liittyvät
kirjan henkilöihin tai
hahmoihin.

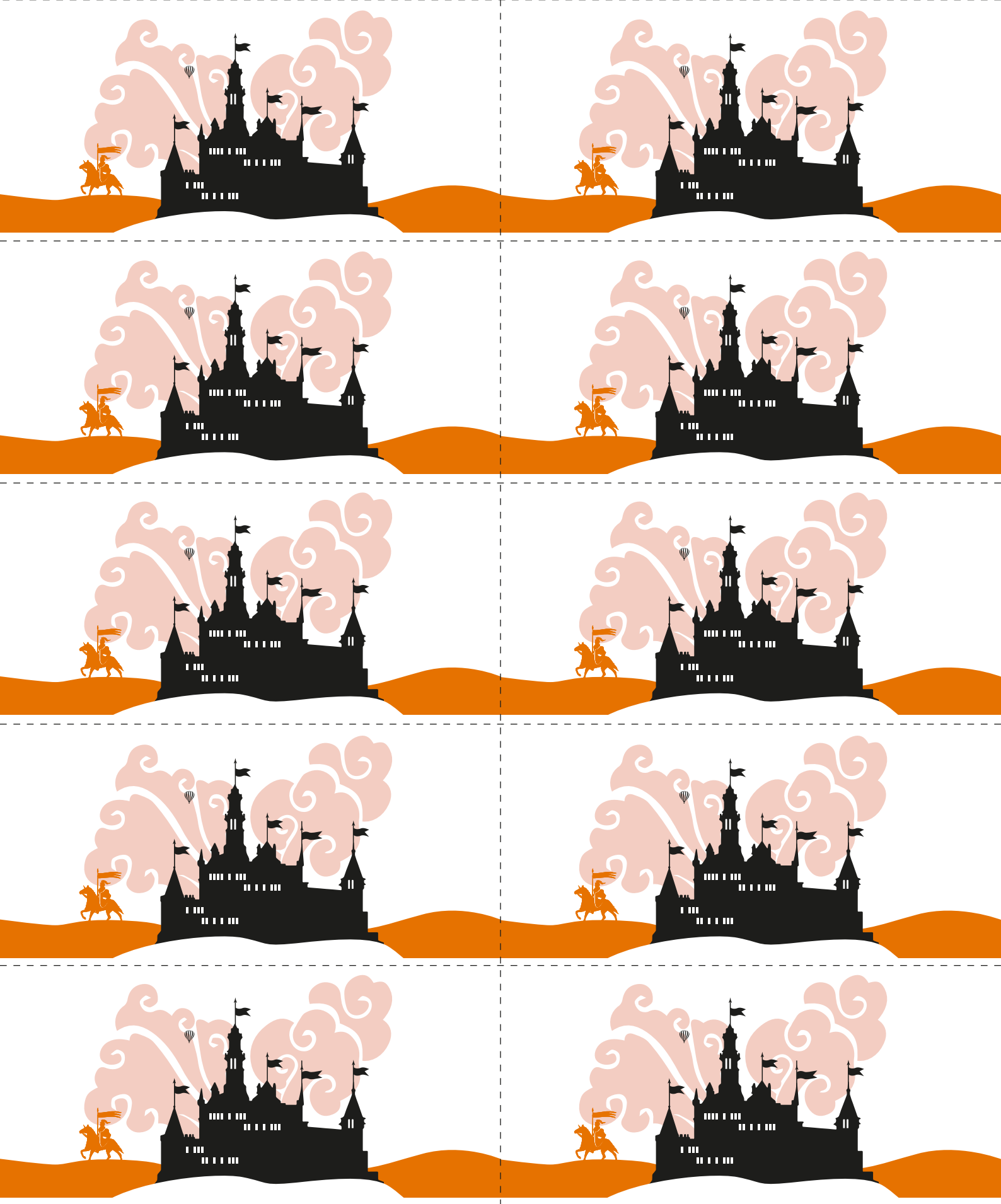
Tornikortit liittyvät
tapahtumapaikkaan
ja -aikaan.

Tienviittakortit
liittyvät kirjan
juoneen.

Kruunukortit sopivat
käytettäväksi, kun koko
kirja on luettu loppuun.

Mitä sanoisit
päähenkilölle, jos
tapaisit hänet?

Kenen puhelinnumero
olisi päähenkilön
kännykässä
suosikkina?

Mikä salaisuus kirjan
päähenkilöllä voisi
olla?

Mitkä kolme esinettä
löytyy päähenkilön
laukusta?

Päähenkilö sanoo:
"Se oli vain vitsi!"
Mitä on tapahtunut?

Kerro kirjan henkilöstä
kolme asiaa. Kaksi asioista
on totta ja yksi valhetta.
Muut arvaavat, mikä on
valhetta.

Kuka kirjan henkilöistä
haluaisit olla?

Esitä jotakin kirjan
henkilöä. Muut
arvaavat, ketä esität.

Miten esittelisit kirjan
päähenkilön koulusi
rehtorille?

Kuka kirjan henkilöistä
muistuttaa oikeassa
elämässä tapaamaasi
ihmistä? Miten?

Ketä kirjan henkilöä
et haluaisi tavata
pimeässä metsässä?

Mihin kirjan paikkaan
haluaisit matkustaa?

Kenestä kirjan
henkilöstä pidät
eniten? Miksi?

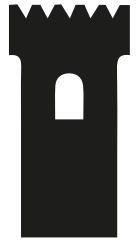
Keksi viisi sanaa, jotka
liittyvät johonkin kirjan
tapahtumapaikkaan.
Muut arvaavat, mikä
paikka on kyseessä.

Keksi viisi sanaa,
jotka liittyvät johonkin
kirjan henkilöön.
Muut arvaavat, kuka
on kyseessä.

Mikä kirjan
tapahtumapaikka
muistuttaa jotakin
tuttua paikkaa omassa
elämässäsi? Miten?

Mitä antaisit lahjaksi
kirjan päähenkilölle?
Perustele.

Opettaja ilmestyy
johonkin kirjan
tapahtumapaikkaan.
Mitä tapahtuu?

Mitä samaa sinussa ja
päähenkilössä on?

Kerro kirjan tapahtuma-
paikasta kolme asiaa.
Kaksi asioista on
totta ja yksi valhetta.
Muut arvaavat, mikä
on valhetta.

Kuvaile jonkin
tapahtumapaikan
tunnelmaa.

Mitkä asiat paljastavat
kirjan tapahtuma-ajan?

Mikä on kirjan
tapahtuma-aika?

Mikä on kirjan
mielenkiintoisin
tapahtumapaikka?
Miksi?

Minne kirjan
tapahtumapaikkaan
haluaisit viedä
ystäväsi? Miksi?

Valitse yksi kirjan
tapahtumapaikoista.
Kerro, mitä siellä on tähän
mennessä tapahtunut.
Muut arvaavat, mikä
tapahtumapaikka on kyseessä.

Mihin kirjan
tapahtumapaikkaan
et missään nimessä
haluaisi joutua? Miksi?

Toimi oppaana
jossakin kirjan
tapahtumapaikassa.
Kerro, mitä siellä on.

Jos kirjasta tehtäisiin
elokuva, missä se
kuvattaisiin?

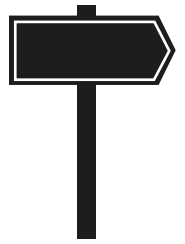
Esitä, mitä ääniä
kuuluu jossakin kirjan
tapahtumapaikassa.
Muut arvaavat, mikä
paikka on kyseessä.

Keksi lyhyt viesti, jolla pelastat päähenkilön pulasta.

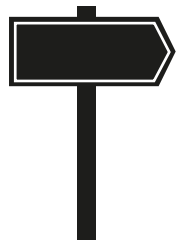
Esitä, mitä uutistenlukija kertoo jostakin kirjan tapahtumasta.

Jos sinulla olisi taikasauva, minkä asian haluaisit muuttaa päähenkilön elämässä?

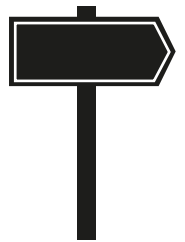
Miten kirja voisi jatkua?

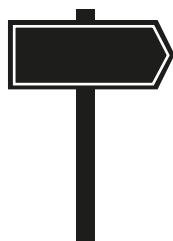
Mikä on kirjan tärkein tapahtuma? Miksi?

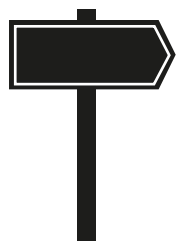
Minkä kirjan tapahtuman haluaisit muuttaa?

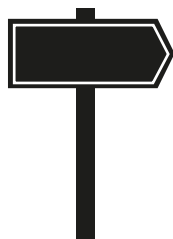
Mikä kirjan kohta mietitytti sinua?

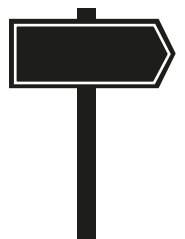
Mikä kirjan tapahtuma voisi tapahtua oikeassa elämässä?

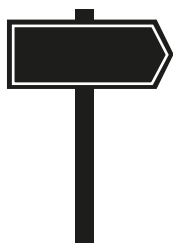
Mikä kirjan tapahtuma ei voisi tapahtua oikeassa elämässä?

Kerro, mitä olet oppinut kirjasta.

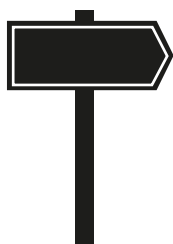
Keksi kirjalle
uusi nimi.

Avaa kirja sivulta 10.
Lue sivun viimeinen
virke muille.

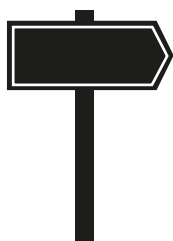
Valitse kirjan juonesta
jokin kohta. Esitä,
mitä siinä tapahtuu.
Muut arvaavat,
mitä kohtaa esität.

Avaa kirja
jostakin kohdasta.
Lue ensimmäinen
virke sisäänhengittäen
ja toinen virke
uloshengittäen.

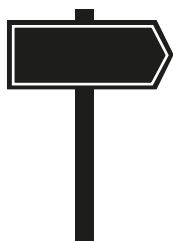
Mikä oli mielestäsi
kirjan jännittävin
kohta?

Valitse kirjasta
kohta, josta luet
kolme virkettä. Muut
arvaavat, mihin kirjan
kohtaan ne liittyvät.

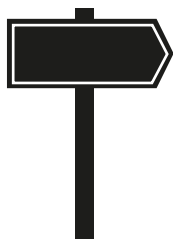
Mistä kirjan
kohdasta et pitänyt?

Keksi mainoslause
kirjalle.

Mikä kirjan tapahtuma
muistuttaa jotakin
sellaista, joka on
tapahtunut sinulle?

Jatka virke loppuun.
Kauhistuvin, kun...

Jatka virke loppuun.

*Luulen, että kirjailija
on kirjoittanut tämän
kirjan, koska...*

Jatka virke loppuun.

*Pujahdin peiton alle,
kun...*

Jatka virke loppuun.

Outoa oli...

Jatka virke loppuun.

*Kun vertaan tätä
kirjaa muihin
lukemiini kirjoihin,
voisin sanoa, että...*

Jatka virke loppuun.

Ihmettelin sitä, kun...

Kerro kirjasta
kolme asiaa.
Kaksi asioista on
totta ja yksi valhetta.
Muut arvaavat,
mikä on valhetta.

Jatka virke loppuun.

*Minua nauratti,
kun...*

Jos voisit kysyä
jotakin kirjan
henkilöiltä, mitä
kysyisit?

Jatka virke loppuun.

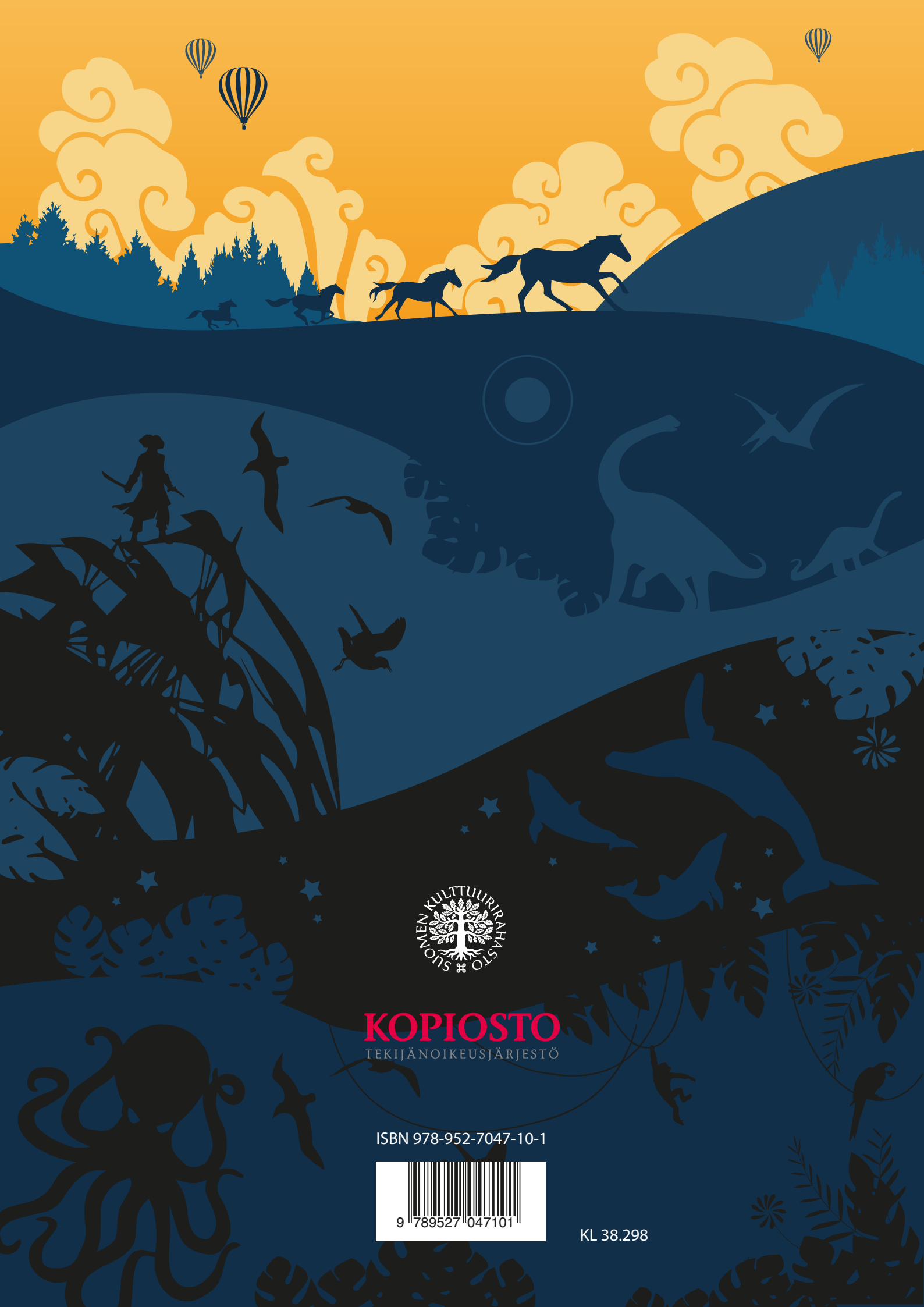
*Olin tipahtaa tuolilta,
kun...*

Jatka virke loppuun.

Tosi hyvä...

KOPIOSTO
TEKIJÄNOIKEUSJÄRJESTÖ

ISBN 978-952-7047-10-1

KL 38.298